

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 22.06.2018
Vår ref.: 201501323-49 kv/jfj
Arkiv: 315 / 208.DZ
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Jakob Fjellanger.
22 95 92 13 jfj@nve.no

Revisjon av konsesjonsvilkår for erverv og regulering av Abojohka m.v. i Kvænangen og Nordreisa kommuner, Troms fylke - NVEs innstilling

På basis av krav fra Nordreisa og Kvænangen kommuner åpnet NVE sak om revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringer og overføringer i Njemenjaikojohka (og Njarbesjohka), Abojohka, Navitelva og Mollesjohka, tillatt ved kgl. res. av 15.05.1964, 06.01.1967 og 11.02.1972. Konsesjonæren er Kvænangen Kraftverk AS. Kravene angår bl.a. slipp av minstevannføring og biotopforbedrende tiltak. NVE anbefaler at det innføres nye, moderne standard konsesjonsvilkår for erverv og regulering av vassdragene. NVE anbefaler ikke slipp av minstevannføring til noen av elvestrekningene. NVE vil i anledning revisjonssaken ikke anbefale pålegg om bygging av terskler, eller gjennomføring av biotopforbedrende tiltak eller elveforbygninger, og det vises til at slike arbeider er i gang eller inngår i aktive saker hos NVE. De foreslåtte reviderte vilkårene gir imidlertid hjemmel til å pålegge slike tiltak i framtiden hvis det skulle vise seg nødvendig. NVE vil heller ikke anbefale pålegg om betaling til fond som foreslått av Nordreisa kommune. Videre mener NVE at reguleringen faller utenfor ordningen med sektoravgift til kulturminnevern i vassdrag.

Innhold

Sammendrag	2
Sakens bakgrunn	3
Berørt område og eksisterende vannkraftanlegg	4
Revisjonsdokument	9
Saksbehandling og høringsuttalelser	11
NVEs vurdering av kunnskapsgrunnlaget	15
NVEs vurdering av innkomne krav og innspill	17
NVEs anbefaling	25
NVEs merknader til nye konsesjonsvilkår	25
NVEs merknader til nytt manøvreringsreglement	31
Videre saksbehandling	32

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

På basis av krav fra Nordreisa kommune (NVE 201501323-3) fattet NVE vedtak 11.03.2016 om åpning av sak om revisjon av konsesjonsvilkår for Kvænangen-reguleringen. Konsesjonæren er Kvænangen Kraftverk AS, heretter kalt KKAS. Kravet angikk i første rekke slipp av minstevannføring fra Stuora Mollesjavri til Mollesjohka, og om næringsfond/miljøfond som skal anvendes i Nordreisa kommune. Revisjonsdokument ble sendt på høring 13.01.2017. I høringsrunden kom det også inn krav om slipp av minstevannføring fra Suoikkatjavri til Njarbesjohka, fra inntak til Corrojavrrit kraftverk og til Abojohka. Det er også kommet inn krav om biotopiltak i vassdragene på Kvænangensiden og enkelte andre krav. NVE avholdt befarings 5-6.9.2017.

Nordreisa kommune, Nasjonalparkstyret for Reisa nasjonalpark, Troms fylkeskommune og Jan Tørfoss (talsmann for aksjonsgruppen Tilbakeføring av vannet fra Mollis) mener fraføringen av vann har påvirket forholdene i Mollesjohka, Mollesfossen og Reisaelva, og at det må vurderes slipp av minstevannføring. Det foreslås også at KKAS betaler kr 10 mill. til et miljøfond. Fondet skal brukes både til å bedre miljøtilstanden i Reisavassdraget, men skal også til verdiskaping omkring natur, miljø, fisk og landskap som ble berørt ved utbyggingen. Nordreisa kommune mener at kunnskapsgrunnlaget ikke er godt nok for å vurdere kravene om minstevannføring.

Kvænangen kommune og Kjækan og Kvænangsbotn grendeutvalg mener det bør vurderes slipp av minstevannføring fra Suoikkatjavri, fra inntaket til Corrojavrrit kraftverk, og til Abojohka, helst fra inntaket i Buollanjohka. Slippet antas å ha betydning for fiskebestander, anadrom fisk, andre økologiske verdier og landskap. Kvænangen kommune mener kunnskapsgrunnlaget må bedres for å ta stilling til deres krav om minstevannføring. Partene fremmer også andre krav, bl.a. knyttet til sikring og opprydning i tidligere anleggsområder og isforhold på fjorden. Samme med **Foreningen Indre Kvænangen allmenning** fremmes også krav knyttet til fordelingen av Kvænangen kommunes inntekter fra KKAS.

Fylkesmannen i Troms (NVE 201501323-40) vil ikke kreve slipp av minstevannføring i noen av vassdragene, og viser til miljømålene i godkjent vannforvaltningsplan. **Sametinget** mener det må vurderes å pålegge sektoravgift for kulturminner, og mener bl.a. at samiske kulturminner ikke ble undersøkt i forbindelse med utbyggingen. **Statnett** (NVE 201501323-33) mener at reguleringsmulighetene i Kvænangen kraftverk bør opprettholdes da dette er viktig for driften av nettet. **Forum for natur og friluftsliv (FNF) Troms** (NVE 201501323-34) mener det bør vurderes et mer sesongvis slipp av vann fra Stuora Mollesjavri enn Q95 (5-persentilen) sommer og vinter. **Aborassa reinbeitedistrikt** mener Njarbesdalen mellom Suoikkatjavri og inntaket for Corrojavrrit kraftverk er svært viktig for reinkalvingen, og at ev. transport av maskiner eller inngrep langs Njarbesjohka i den perioden vil være veldig uheldig for reindriften. De er usikre på om det bør slippes minstevannføring på den strekningen, da dette kan skape problemer for reinkalvene ved kryssing av elva.

NVE anbefaler at det innføres nye, moderne standard konsesjonsvilkår for erverv og regulering av vassdragene. NVE anbefaler ikke slipp av minstevannføring på noen av elvestrekningene, og mener fordelene for fisk, andre økologiske forhold og landskap ikke overgår ulempene for kraftproduksjonen og balansen i det regionale nettet. Krav om terskler, biotopforbedrende tiltak og elveforbygninger angår arbeider som allerede er i gang eller inngår i aktive saker hos NVE. NVE mener derfor det ikke er nødvendig å gå videre inn på dette i vilkårsrevisjonen. De foreslåtte reviderte vilkårene gir forøvrig hjemler til å pålegge slike tiltak. Foreslåtte reviderte vilkår pålegger konsesjonæren å merke eller sikre områder som får usikker is pga. kraftverksdriften, og å rydde opp i anleggsområder. NVE forutsetter at konsesjonæren følger opp dette. NVE anser at sektoravgift til kulturminnevern ikke er aktuelt da

konsesjonene er gitt etter 1960, og at de derfor faller utenfor ordningen om sektoravgift. NVE vil ikke anbefale pålegg om fond til bruk i Nordreisa kommune.

Sakens bakgrunn

Generelt om revisjon av konsesjonsvilkår

Etter lovendringen av vassdragsreguleringsloven (vregl.) i 1992, jf. Ot.prp. nr. 50 (1991-92), ble det åpnet for at vilkårene i tidligere gitte tidsbegrensede konsesjoner kunne revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet, men senest fra 2022.

Revisjonsadgangen gir primært muligheter til å sette nye vilkår for å rette opp miljøsaker som er oppstått som følge av reguleringen, men vilkårene kan også bli modernisert og uaktuelle vilkår kan bli slettet. Rammene for selve konsesjonen, inkludert reguleringshøyden, er fastsatt og kan ikke endres ved vilkårsrevisjon. Det er bare konsesjonsvilkårene som kan tas opp til revisjon. Når en revisjon av vilkårene er foretatt, vil det normalt være 30 år til neste revisjonsmulighet.

Åpning av revisjonssak

Etter krav fra Nordreisa kommune vedtok NVE 11.03.2016 (NVE 201501323-12) å åpne sak om revisjon av konsesjonsvilkår for Kvænangenreguleringen. Følgende konsesjoner skal revideres:

- Kgl. res. av 15.05.1964: Tillatelse for A/S Kvænangen Kraftverk til erverv og regulering av Abbujåkka m.v. i Troms fylkes og til å ekspropriere fallrettigheter og grunn og rettigheter for øvrig.
- Kgl. res. av 06.01.1967: Tillatelse for A/S Kvænangen Kraftverk til ytterligere regulering av Abbujåkka m.v.
- Kgl. res. av 11.02.1972: Tillatelse for A/S Kvænangen Kraftverk til erverv av bruksrett og overføringer i forbindelse med utbygging av Småvatna kraftverk i Troms.

Konsesjonene er supplert med en planendring ved OEDs samtykke av 12.03.1981.

NVE ga i åpningsvedtaket uttrykk for at anførte forhold tilknyttet grunnvannstanden langs Reisavassdraget, altså vannstanden i grunnvannsbrønner, må anses å gjelde privatrettslige forhold som må løses direkte mellom grunneierne og konsesjonæren.

Ytterligere krav

I høringsvar til revisjonsdokumentet har Foreningen Indre Kvænangen allmenning, Kvænangen kommune og Kjækan og Kvænangsbotn grendeutvalg (NVE 201501323-30, 31, 38 og 47) fremmet nye krav knyttet til reguleringen av Njemenjaikojohka og Abojohka. Kravene er av Kvænangen kommune og grendeutvalget gitt følgende prioritering:

1. Kanalisering av noe av kommunens inntekter fra kraftverksdriften direkte til lokalsamfunnet i Kvænangsbotn.
2. Slipp av minstevannføring fra Suoikkatjavri til Njarbesjohka (Njemenjaikojohka). Tappingen må skje slik at hensynet til landskap og fiskens levetilstand i øvre del av Njarbesjohka ivaretas.
(Planene om pumping av vann fra Suoikkatjavri til Lassajavri vil være uheldig for vassdragsnaturen i øvre del av Njarbesjohka.)
3. Elveforbygging i nedre del av Njemenjaikojohka fullføres for å unngå flomskader på bygninger.

4. Slipp av minstevannføring fra inntaket til Corrojavrrit kraftverk til Njarbesjohka (Njemenjaikojohka). Det må også vurderes terskler og andre fiskefremmende tiltak i nedre del av Njemenjaikojohka.

Det må på forhånd undersøkes om det kan skje uten økt fare for flom i kjellere i boliger nær vassdragets nedre del.

5. Skjønnhetsfremmende tiltak (bl.a. tilknyttet tipper) i de tidligere anleggsområdene.
6. Terskler og andre fiskefremmende tiltak i nedre del av Abojohka. Slipp av minstevannføring fra Corrojavrrit kan være nødvendig (se pkt. 7).
7. Slipp av minstevannføring fra inntaket i Buollanjohka (Abojohka).

I tillegg fremmes følgende krav:

- Etablering av rasteplasser langs anleggsvei.
- Fortsatt samarbeid om snøskuterløyper.
- Anleggsveien til Suoikkatjavri og Abojavri skal være åpen for allmenn ferdsel i henhold til opprinnelige konsesjonsvilkår.
- Dagens bemanning ved Kvænangen kraftverk må opprettholdes.
- Kjøring av kraftverket skjer ut fra hensynet til etablering av stabil is på vinteren, samt informasjon som oppdateres etter hvert som isforholdene endres.
- Bilvei fra fylkesvei 367 til rorbuer, naust- og båtplasser holdes åpen og vedlikeholdes i tråd med tidligere domsavgjørelse mellom Kvænangen kraftverk, Statskog og Kvænangen kommune.
- Videreføring av tidligere ordning om at naust- og båtplasser på Løkvikneset forbeholdes lokalbefolkningen. Ordningen kreves inntatt i kommuneplanens arealdel.
- Kvænangen Kraftverk må dekke kostnadene ved årlig vedlikehold av båtstøer som forringes som følge av is og isgang på innsiden av Lillestrømmen i Kvænangsbøtn.

Sametinget har i høringsrunden fremmet følgende krav:

- Sektoravgift for kulturminnevern i vassdraget.

Berørt område og eksisterende vannkraftanlegg

Beskrivelse av området

De berørte vassdragene er Abojohka og Njemenjaikojohka som renner ut i sjøen i Sørfjorden i Kvænangen, og Mollesjohka som er del av Reisavassdraget som renner ut i Reisafjorden (se vedlegg 1).

Høyeste fjell i de berørte nedbørsfeltene er Aborassa (1111 moh.), og mye av nedbørsfeltene ligger mellom 500 og 1000 moh. Berggrunnen i området består av mørke og lyse gneiser og omdannede sandsteiner i skyvedekker. Landskapet er preget av slake fjellformer i høyereliggende områder og til dels bratte hellinger mot Kvænangsbøtn og Sørfjorden i øst og mot Reisadalen i vest.

I dalførene er det løvskog og furuskog med tregrense på 400-500 moh. Langs nedre del av Njemenjaikojohka er det registrert ulike typer viktige naturtyper som gammel boreal løvskog, kalkrike områder i fjellet, bekkekløft og bergvegg og gråor-heggeskog. Disse naturtypene har stort sett status «viktig». Området mellom Stuora Mollesjavri og sydenden av Suoikkatjavri og sørover inngår i

forvaltningsområde for gaupe og jerv. For øvrig er det ikke registrert truede dyrearter eller planter i områdene som berøres direkte, men langs Reisaelva er det registrert oter og enkelte truede planter. Deltaområdet der Reisaelva renner ut i Reisa fjorden er vernet som naturreservat, hvor det er registrert en rekke truede sjø- og trekkfuglearter.

Det er noe jordbruksland ved nederste del av Njemenjaikojohka. For øvrig er det lite bebyggelse langs Abojohka og ingen bebyggelse langs Mollesjohka.

Reisavassdraget og Reisa fjorden er vernet som nasjonalt laksevassdrag/laksefjord (https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/md/prm/2006/0238/ddd/pdfv/301911-foreslatte_og_vedatte_nord_norge.pdf). Reisavassdraget er også vernet i Verneplan III for vassdrag, bl.a. pga. sin størrelse og beliggenhet, og er i verneplanen anbefalt som et referansevassdrag. Navitelva og Kvænangselva er også vernet i Verneplan III for vassdrag, og verneformålet er først og fremst vassdragenes urørthet.

To verneområder nordøst og vest for utbyggingsområdet er landskapsvernområdene Kvænangsbøtn (<https://lovdata.no/dokument/MV/forskrift/2011-02-18-171>) og Navitdalen (<http://www.lovdata.no/for/lf/mv/xv-20110218-0172.html>). Kvænangsbøtn landskapsvernområde strekker seg fra Njarbesjohka/Njemenjaikojohka mot nordøst til nedbørsfeltet for Altavassdraget. Formålet med vernet for både Kvænangsbøtn og Navitdalen er å ta vare på natur- og kulturlandskap i dalfører med variert og særpreget skog-, fjell- og vassdragsnatur, som er lite berørt av tekniske inngrep og som skaper identitet for kvensk og samisk kultur. I sør ligger bl.a. Reisa nasjonalpark (<http://www.lovdata.no/for/lf/mv/xv-19861128-2112.html>) med øvre del av Reisavassdraget. Reisaelva, Navitelva og Kvænangselva er vernet mot (ytterligere) utbygging.

Friluftskartlegging i Kvænangen kommune gir mesteparten av utbyggingsområdet verdien «Viktig» (<http://www.kvanangen.kommune.no/planportal.423221.no.html>). Det aller meste av området i Kvænangen kommune er ifølge kartleggingen registrert som «Viktig» eller «Svært viktig» for friluftslivet. Kjækan og Kvænangsbøtn grendelag har beskrevet området langs øvre del av Njarbesjohka som et særlig naturskjønt frodig område, og med god bestand av ørret og røye som synes å varierer over tid. Det er ikke registrert merkete stier i området. Friluftskartet viser for øvrig en snøscooterløype 5-6 km lenger vest, som passerer over Corrojavrri, Lassajavri, Abojavri, Stuora Mollesjavri og videre sørover.

Om vassdrag med anadrom fisk i området

Reisaelva er en storlaks-elv, og er det nest største anadrome vassdraget i Troms. Anadrom strekning er 85 km i hovedelva og opp til 52 km til sammen i sideelver. Ifølge fiskerapporten (Ferskvannsbiologen rapport 2016-11) vedlagt revisjonsdokumentet antok man i 1994 at 35 km av hovedelva hadde «bra til svært bra» gyte- og oppvekstforhold for laks, mens 10 km av sideelvene hadde «brukbare» forhold. Det er også sjørret og sjørøye i vassdraget.

Mollesjohka har anadrom strekning på 800 m fra samløpet med Reisaelva og opp til Mollesfossen, og i 1994 ble det funnet høyere tetthet av lakseunger der enn i hovedelva. Tapet av lakseunger pga. reduksjonen av vannføring som følge av overføringen til Abojohka anses imidlertid å være svært lavt sammenlignet med den totale produksjonen av lakseunger i hele Reisaelva.

Njemenjaikojohka har anadrom strekning på mellom 3,5 og 4 km. Elva har hatt noe oppgang av anadrom fisk tidligere, og antakelig kan dette skje fortsatt. KKAS viser (NVE 201501323-48) til vassdragsbeskrivelse av Njemenjaikojohka i boka «Nord-Norske lakseelver» (1964) av Magnus Berg, som viser at elva kan ha hatt egne bestander med anadrome laksefisker før utbyggingen. KKAS viser

også til upubliserte el-fiskeundersøkelser foretatt rundt år 2000 der man fant lakseunger ca. 3 km opp på anadrom strekning (pers. med. Øyvind Kanstad-Hanssen).

Abojohka har anadrom strekning på ca. 1,5 km. I fiskebiologisk undersøkelse av bl.a. fiskebiolog Per E. Grotne, og gjennomført i forbindelse med søknaden fra 1987 om overføring av Buollanjohka m.v. (NVE 199700645, Meddelte vassdragskonsesjoner 1999 s. 342 flg.), ble elvas betydning for anadrome fiskeslag ansett som «høyst spekulativt». Vurderingen gjaldt situasjonen ca. 20 år etter den første reguleringen av vassdraget.

Til sammenligning har den uregulerte Kvænangselva, som renner ut i Kvænangsbotten ca. 2,5 km øst for Njemenjaikojohka, en anadrom strekning på ca. 15 km. Kvænangselva og Kvænangsfjorden inkludert Kvænangsbotten utenfor er vernet som nasjonalt laksevassdrag / laksefjord. Ifølge Statskog (<https://www.inatur.no/laksefiske/5190c3b3e4b0d4a7dad7beb2>) er elva en liten, men god lakseelv, som også har oppgang av sjøørret. Av andre tilgrensende vassdrag kan nevnes Oksfjordvassdraget, som renner ut i den vernet Reisa-fjorden, men som ikke er vernet som nasjonalt laksevassdrag. Oksfjordvassdraget har en anadrom strekning på 23 km, og har både sjøørret og sjørøye i tillegg til laks.

I Kvænangen kommune er det i tillegg til Kvænangselva flere andre vassdrag med aktivt fiske etter anadrome fiskearter, bl.a. Badderelva og Burfjordelva, som begge er vernet mot utbygging. I tillegg er det et par elver på Alteeidet der det går opp anadrom fisk, samt en håndfull andre elver og bekker, se <http://www.villmarken.net/sjoeerretfiskemuligheter-i-nord-troms.37184-943.html>.

Eksisterende vannkraftanlegg

Ved kgl. res. av 15.05.1964 fikk KKAS konsesjon til å regulere Suoikkatjavri (magasin kalt Soikajavrre) og Abojavri (magasinet kalt Abbujavvrre), Lassajavri (magasin kalt Lassajavrre) og Corrojavrret (magasin kalt Småvatna), og til overføring av Sarvvesjavri og Stuora Mollesjavri til Abojavri, fra Abojavri til Lassajavri, fra Njemenjaikojohka og Abojohka til Corrojavrret. Ved kgl. res. 06.01.1967 ble reguleringene av Abojavri, Lassajavri og Corrojavrret økt mens regulering av Suoikkatjavri ble redusert, og ved kgl. res. 11.02.1972 ble det gitt konsesjon til overføring av Njuikenjohka til Abojavri og fra Abojohka til Lassajavri. Ved kgl. res. 12.03.1981 ble det vedtatt planendring som angikk reguleringen av Corrojavrret, overføringen fra Sarvvesjavri og øvre overføring i Abojohka. Videre ble det ved kgl. res. 08.08.1975 og 06.06.1989 gitt ervervskonsesjoner for bruksrett til fall tilknyttet kraftverkene Lassajavri og Corrojavrret. Endelig ble det ved kgl. res. 08.10.1999 gitt konsesjon til overføring av noen mindre elver til Lassajavri via tunnelen fra Abojohka.

Det er ikke pålagt noen magasinrestriksjoner eller slipp av minstevannføringer.

Tabell 1, 2 og 3 gir nøkkeltall for vannføring i berørte vassdrag, kraftverk og reguleringer. Tallene er fra revisjonsdokumentet med vedlegg.

Tabell 1: Vannføring

Målepunkt*	Q middel (m ³ /s)	Q middel sommer (m ³ /s)	Q middel i % av uregulert	Q95 sommer uregulert (m ³ /s)	Q95 vinter uregulert (m ³ /s)
Sarvvesjavri	0,57**	1,2			
Stuora Mollesjavri	1,32**	2,7			

Mollesjohka (målest. 7 km før Mollesfossen)	4,2 (5,5**)		76		
Mollesfossen	4,6 (5,9**)	9,5	78		
Reisaelva (nedstrøms samløp Mollesjohka)	17,7 (19,0**)	36,6	93 (min. 86)		
Reisaelva (før samløp Kildalselva)	45,8 (47,7**)	94,8	97		
Suoikkatjavri	1,8**			0,218	0,060
Njarbesjohka (inntak Corrojavrit kraftverk)	3,23	6,7	90	0,422	0,116
Njemenjaikojohka (utløp i sjøen)	0,22	0,5	6		
Corrojavrit	1,61 (0,57**)			0,253 (0,075**)	0,069 (0,021**)
Buollanjohka (inntak)	0,30**				
Abojohka (nedre inntak)	1,5**				
Abojohka (utløp sjøen)	0,16 (2,89**)				

* Vedrørende navn på magasiner og elver vises til kapittelet «Navn på magasiner, elver og kraftverk» senere i denne innstillingen.

** Naturlig (uregulert) tilsig

Tabell 2: Regulerings, kraftverk og tilsig

Magasin* / Kraftverk* / Overført elv	Vassdrag	HRV	LRV	Volum (mill. m ³)	Areal (km ²)	Tilsig [overført] (mill. m ³ /år)	Regul. grad (%)
Suoikkatjavri	Njemenjaikojohka	529	516	61,2	6,18	56,45	84,4
Sarvvesjavri**	Navitjohka	892	-			17,98	
Njuikenjohka	Njemenjaikojohka					10,72	
Stuora Mollesjavri **	Reisaelva	781	-			41,63	
Abojavri	Abojohka	687	669	71,7	5,89	32,8 [70,33]	44,6

Lassajavri krv.						103,1	
Lassajavri	Abojohka	543	519	61,8	3,27	12,0 [135,9]	26,2
Småvatna krv.						147,9	
Corrojavrrit krv.						101,9	
Småvatnan (Corrojavrrit)	Abojohka	315	293,5	23,3	1,4	8,8 [249,8]	6,2
Kvænangsbotn krv.						258,6	

* Vedrørende navn på magasiner og elver vises til kapittelet «Navn på magasiner, elver og kraftverk» senere i denne innstillingen.

** Senkningsmagasin med fast vannstand.

Tabell 3: Hovedtall for eksisterende kraftverk

Kraftverk*	Lassajavri	Småvatnan	Corrojavrrit	Kvænangsbotn	Samlet
Inntak	Abojavri	Lassajavri	Njemenjaikojohka	Småvatnan	
Utløp	Lassajavri	Småvatnan	Småvatnan	sjøen	
Fallhøyde (m)	141	221	40	313	
Ytelse (MW)	7	21,85	1,7	55,48	86,03
Produksjon (GWh/år)	32,5	79,5	5,4	190,3	307,7
Slukeevne (m³/s)	6	12	5	20	

* Vedrørende navn på magasiner og elver vises til kapittelet «Navn på magasiner, elver og kraftverk» senere i denne innstillingen.

Manøvrering av magasiner og kraftlevering

Småvatnan tappes ut fra behovet i Kvænangsbotn kraftverk. Kraftverket har utløp i sjøen. Normalt kjøremønster kan variere fra lav last, normalt rundt 12-14 MW (et aggregat i drift), til full last ca. 50-55 MW (begge aggregater i drift). Kraftverket benyttes aktivt til effektkjøring i sentralnettet, både i form av planlagt kjøring, men også som umiddelbar effektstøtte i sentral-, regional og distribusjonsnettet.

Lassajavri tappes ut fra behovet i Småvatnan kraftverk, og kraftverket har utløp i Småvatnan. Kraftverket har samkjørt drift med Kvænangsbotn kraftverk, og yter dermed effektstøtte. Lassajavri er et forholdsvis stort magasin, og det er ikke innkommet informasjon om at effektkjøringen har vesentlige negative konsekvenser i magasinet.

Abojavri tappes ut fra behovet i Lassajavri kraftverk, og kraftverket har utløp i Lassajavri. Aggregatene har ikke den samme muligheten til effektkjøring som kraftverkene Småvatnan og Kvænangsbotn, og brukes derfor mer til grunnlast med jevn kjøring og mindre til effektstøtte.

Suoikkatjavri tappes til bunns på vinteren, normalt fra medio november til medio april, og fylles opp så mye som mulig resten av året. Magasinet har noe større kapasitet enn midlere tilsig, dvs. at er noe overregulert, og derfor blir magasinet ofte ikke helt fullt.

Sarvvesjavri og Stuora Mollesjavri har ingen aktiv regulering, og størrelsen på den momentane overføringen styres kun av tilsiget og kapasiteten i overføringstunellene. Det er antatt i tidligere søknad om Abojavri kraftverk (NVE 200902669-7 s. 5 og 200902669-39 s. 10) at det skjer flomtapping fra Stuora Mollesjavri til Mollesjohka ca. hvert 15. år. Flomtap krever en stigning i vannstanden på over 5 m siden vannet er senket med 5 m i forhold til naturlig vannstand.

Revisjonsdokument

KKAS utarbeidet et revisjonsdokument datert 21.12.2016 (NVE 201501323-20). Fra revisjonsdokumentet gjengis sammendraget (kapittel 11.4):

«KONSESJONÆRENS OPPSUMMERING

Det er etter Kvænangen Kraftverks oppfatning ikke grunnlag for et pålegg om minstevannføring fra Stuora Mollesjavri til Mollesjohka. Minstevannføring er et inngripende tiltak som bare kan pålegges i særlige tilfeller. Dette fremheves blant annet i OEDs retningslinjer for revisjon, der det på side 27 uttales at

"Pålegg om minstevannføring og magasinrestriksjoner vil fastsettes hvor spesielle hensyn tilsier det. Om slike tiltak er aktuelle i den enkelte revisjonssak vil bero på en vurdering av følgende forhold:

- 1. Berørte områders verdi og potensiale*
- 2. Avbøtende tiltaks virkning på berørt verdi*
- 3. Avbøtende tiltaks produksjonstap og kostnad" (vår understrekning).*

"Av Ot.prp. nr. 50 fremgår det også at pålegg ikke skal medføre vesentlig produksjonstap for konsesjonæren og at hensynet til opprettholdelse av kraftproduksjon og reguleringsevne skal veie tungt".

Det må med andre ord foretas en forholdsmessighetsvurdering, der det sentrale vurderingstemaet vil være miljømessig forbedring som følge av tiltaket, gitt det aktuelle områdets "verdi og potensiale", sett i forhold til kostnadene dette vil påføre konsesjonæren, konsekvenser for kraftproduksjon og reguleringsevne i et større perspektiv mv. For nærmere om denne forholdsmessighetsvurderingen viser vi til redegjørelsen innledningsvis, i punkt 1.2 "om vilkårsrevisjonen".

Det sentrale i vår sak, slik Kvænangen Kraftverk ser det, er at minstevannføring ikke vil ha noen merkbar effekt på de forhold kommunen påpeker som grunnlag for kravet. De fagkyndige uttalelsene er entydige; det er ikke sannsynliggjort noen positiv effekt av minstevannføring på strekningen. Kvænangen Kraftverk er tvert imot av den oppfatning at et pålegg om minstevannføring fra Stuora Mollesjavri til Mollesjohka i sum vil få negativ miljømessig konsekvens. Som det fremgår av redegjørelsen i punkt 11.3.1 over, forutsetter minstevannføring etablering av en såkalt hevertløsning. Etablering av et slikt teknisk arrangement for slipp av minstevannføring på høyfjellet vil etter Kvænangen Kraftverks oppfatning ha større negativ

miljømessig konsekvens for landskap, for opplevd villmark og for reindrift enn fordelene vil være for miljøet langs elva.

Det er nærliggende å sammenligne de oppnådde miljøeffektene ved et minstevannføringspålegg med hvilke miljøkonsekvenser et småkraftverk i samme størrelsesorden vil medføre. I tillegg vil et pålegg om minstevannføring vil innebære meget store investeringskostnader og tapet av vinterkraft vil være betydelig. Som det fremgår av redegjørelsen i punkt 11.3.2 over, viser Kvæningen Kraftverks beregninger at et pålegg om minstevannføring vil gi et krafttap på 5,5 GWh. Tapet vil for alle praktiske formål bestå av regulerbar vinterkraft. Minstevannføring vil videre medføre redusert evne til å yte effektkjørt produksjon for å stabilisere nettet i Nord-Troms og Finnmark. Hensynet til opprettholdelse av kraftproduksjon og reguleringsevne skal som kjent veie tungt. Når det samtidig er på det rene at minstevannføring kun vil gi ubetydelig (om ikkje negativ) miljømessig gevinst, er det etter Kvæningen Kraftverks syn åpenbart at det ikke er grunnlag for et pålegg om minstevannføring fra Stuora Mollešjávri til Mollešjohka.

Som vi har redegjort for i punkt 9 "status i forhold til vannforskriften" over, er miljømålet for Mollešjohka satt til dagens tilstand. Dette betyr at det ikke er behov for tiltak for å nå miljømålet etter vannforskriften. Minstevannføring som tiltak i Mollešjohka ble likevel vurdert i forbindelse med utarbeidelse av regional vannforvaltningsplan for Troms med tilhørende tiltaksprogram. Konklusjonen var imidlertid at minstevannføring ikke ble ansett gjennomførbart, da kostnader og andre ulemper ikke ville stå i forhold til mulig miljømessig gevinst:

"tiltaket [er] ikke gjennomførbart fordi det er for store samfunnsmessige kostnader som gi vannforekomsten status som SMVF og skal ikke gjennomføres".

Kvæningen Kraftverk er enig i denne vurderingen, og mener at dette underbygger at det ikke er anledning til å gi pålegg om minstevannføring i forbindelse med den pågående revisjonen.»

I tillegg gjengis fra revisjonsdokumentets kapittel 10.7.3:

«EV. MINSTEVANNFØRINGSSLIPP TIL ØVRIGE VASSDRAG

Det har ikke vært stilt krav om minstevannføringslipp til øvrige vassdrag enn Mollešjohka. For ordens skyld redegjør vi her kort for regulantens forventede virkninger av andre minstevannføringslipp:

- *Minstevannføringslipp fra Šuoikkátjávri dam*

Et evt. minstevannføringslipp fra dammen på Šuoikkátjávri vil sikre en lavvannføring på elvestrekningen av Njárbesjohka mellom Šuoikkátjávri og inntaket til Čorrojávrrit kraftverk. Denne strekningen er i dag primært berørt ved at avløpet fra Šuoikkátjávri reguleres. Dette avløpet er ikke fraført, men regulert ved at sommeravløpet magasineres og tappes om vinteren. I tillegg er Njuikenjohka fraført (overført til Ábojávri). Elvestrekningen effektkjøres ikke i dag, men i løpet av mars-april går normalt magasinet tomt for vann og da opphører vannføringen og elvestrekningen tørrlegges delvis. Sesongdifferensiert Q95 vil tilsvare et minstevannføringslipp på 218 l/s i sommersesongen og 60 l/s i vintersesongen. Den berørte elvestrekningen er lang med relativt lite fall, og det er grunn til å anta at et minstevannføringslipp vil kunne ha positiv effekt for innlandsfisk på denne strekningen. Hvorvidt et en vannføring på 60 l/s er tilstrekkelig til å opprettholde livsgrunnlaget gjennom hele vinteren er imidlertid usikkert, da elveleiet er bredt over store strekninger. Strekningen er ikke vurdert som aktuell for minstevannføring gjennom vannplanarbeidet. Slippet, særlig av sommervannføring, vil gå direkte på bekostning av vinterkraftproduksjonen, da hele tilsiget til Šuoikkátjávri kan lagres og disponeres ved behov.

- *Minstevannføringslipp fra inntaket til Čorrojávrrit kraftverk*

Et evt. minstevannføringslipp fra inntaket til Čorrojávrrit kraftverk vil sikre lavvannføring på den fraførte strekningen av Njemenjáikojohka mot havet (lavlandet). Sesongdifferensiert Q95 vil tilsvare et minstevannføringslipp på 422 l/s i sommersesongen og 116 l/s i vintersesongen. Dette utgjør et årlig krafttap på ca 6,5 GWh. Njemenjáikojohka er ikke vurdert som aktuell for minstevannføring gjennom vannplanarbeidet.

- *Fraført strekning av Ábojohka*

Et evt. minstevannføringslipp fra hoveddammen på Čorrojávrrit magasin vil sikre lavvannføring på den fraførte strekningen av Ábojohka til havet. Sesongdifferensiert Q95 vil tilsvare et minstevannføringslipp på 75 l/s i sommersesongen og 35 l/s i vintersesongen. I konsesjonsbehandlingen av Buollánjohka-overføringen i 1999 (sist fornyet i 2005) ble behovet for minstevannføring på denne strekningen vurdert. Samtidig som departementet da ga tillatelse til ytterligere fraføring av 520 l/s (middelvannføring) fra Ábojohka valgte man å ikke pålegge minstevannføringslipp fra bekkeinntakene eller andre steder i reguleringsanlegget. Konsesjonen for Buollánjohka-overføringen er ikke åpen for revisjon i denne omgang, så Kvænangen Kraftverk mener det er utenfor revisjonsinstituttets mandat å pålegge et minstevannføringslipp til Ábojohka i denne omgang.»

Saksbehandling og høringsuttalelser

Revisjonssaken behandles etter bestemmelser i vassdragsreguleringsloven. NVE fattet den 11.03.2016 vedtak om åpning av revisjonssak (se tidligere i denne innstillingen). Revisjonsdokument utarbeidet av KKAS, med faglig bistand fra Sweco Norge AS, ble sendt på høring 13.01.2017. NVE avholdt befarings 5.-6.09.2017.

Høring og distriktsbehandling

Revisjonsdokumentet har vært kunngjort i Nordlys og Framtid i Nord, og lagt ut til offentlig gjennomsyn i Kvænangen og Nordreisa kommuner. Høringsbrev ble sendt til kommunene, Fylkesmannen i Troms, Troms fylkeskommune, Sametinget, andre berørte offentlige forvaltningsorganer, grunneiere samt natur- og friluftslivsorganisasjoner. Hovedpunktene i høringsuttalelsene gjengis i det følgende:

Nordreisa kommune, Nasjonalparkstyret for Reisa nasjonalpark og Troms fylkeskommune (NVE 201501323-35, 36, 39 og 45) mener fraføringen av vann har påvirket forholdene i Mollesjohka og Reisaelva, selv om omfanget er usikkert. De påpeker også at påvirkningen angår Reisa nasjonalpark, og Reisaelva som er nasjonalt laksevassdrag, og at påvirkete naturverdiene er viktige for lokalsamfunnets videre utvikling. Det bør derfor vurderes å slippe minstevannføring og andre tiltak for å bedre miljøforholdene i vassdraget.

Nordreisa kommune og nasjonalparkstyret foreslår at konsesjonæren avsetter et miljøfond på kr 10 mill., som utbetales over en 30 års periode. Fondets formål skal være å bedre miljøtilstanden i vassdraget, men skal også kunne brukes til verdiskaping omkring natur, miljø, fisk og landskap som ble berørt ved utbyggingen. Villaksen skal ha særlig fokus ved bruk av fondets midler. Kommunen påpeker at virkningen av en minstevannføring kan være begrenset, og at dette bør tale for miljøfond.

Nordreisa kommune anfører i tilleggssuttalelse etter NVEs befarings at revisjonsdokumentet er mangelfullt vedrørende overføringens effekt på fiskebestander og økologiske forhold i Reisa-vassdraget. Bl.a. nevnes at flere av fiskerapportene som revisjonsdokumentet viser til er gamle (fra 1990-tallet).

Videre vises også til at rapporten fra Ferskvannsbiologen og NINA nevner at det bør opparbeides kunnskap om eventuelle sammenhenger mellom vannføring og grad av tørrfall. Kommunen mener det ikke er lagt fram tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag knyttet til den negative effekt som overføringen har hatt på Mollesjavri, Mollesjohka oppstrøms Mollisfossen, Mollesjohka fra Mollisfossen til Reisaelva og Reisaelva nedstrøms samløpet med Mollesjohka.

Kvænangen kommune og Kjækan og Kvænangsbotn grendeutvalg (NVE 201501323-31, 38 og 47) mener det bør vurderes slipp av minstevannføring fra Suoikkatjavri, fra inntaket til Corrojavrret kraftverk i Njemenjaikojohka, fra nederste inntak i Abojohka, og fra inntaket i Buollanjohka. Dagens kunnskap om tilstanden i vassdragene er begrenset, og det bør foretas undersøkelser om økologisk og særlig fiskebiologisk tilstand før eventuelle slipp vedtas.

Slipp fra Suoikkatjavri til Njarbesjohka (Njemenjaikojohka) vil kunne ha stor betydning for fiskebestander og landskap langs elva. Slippet til nedre del av elva vil særlig kunne få betydning for anadrom fisk på den 4 km lange anadrome strekningen nederste i elva. Det bør også vurderes biotopfremmende tiltak og tilpasninger i elveløpet, av hensyn til gyting og oppvekstforholdene for fisken.

I nedre del av Njemenjaikojohka bør det ved vurdering av slippets størrelse og eventuelle tilpasninger i elveløpet også tas hensyn til bebyggelse og jordbruk langs nedre del av elva. Gjennom 50 år med regulering er boliger og jordbruksdrift etablert ut fra lav vannføring og senket grunnvann. I denne sammenheng kreves også at elveforbygninger må utbedres og slutføres for å gi nærliggende bebyggelse økt trygghet i forhold til flom og isgang. Ved sin uttalelse etter NVEs befaring (NVE 201501323-47) krever kommunen et slipp av minstevannføring tilsvarende dagens lekkasje i dammen, som KKAS under befaringen anslo til 30-50 l/s.

Partene mener videre det av estetiske årsaker er ønskelig med sikring og opprydning i fyllinger, massetak osv. fra anleggstiden, og at konsesjonæren bør bidra til friluftslivet med rasteplasser langs anleggsveien og samarbeid om snøscooterløper. De ber også om at det finnes en varig løsning på spørsmålet om allmennhetens bruk av anleggsveiene, og interesse motsetningen med reindriften.

De påpeker også at kjøringen av Kvænangen kraftverk bør justeres for å bidra til mer stabile isforhold på fjorden.

Vedrørende økonomiske forhold kreves at noe av Kvænangen kommunes inntekter fra KKAS overføres direkte til lokalsamfunnet i Kvænangsbotn for bruk der.

Kvænangen kommune krever (NVE 201501323-47) at revisjonssaken utvides til også å gjelde overføringen fra Buollanjohka, Slædoijohka og Almaijohka til Lassajavri som fikk konsesjon i 1999. Slipp av minstevannføring fra inntaket i Buollanjohka vil kunne ha betydning både for landskapet ved Buollangorsa (fossen) og for fisk på anadrom strekning nederst i Abojohka. Det bør også vurderes biotopfremmende tiltak og tilpasninger i elveløpet. Kommunen påpeker videre at det ved Kvænangsbotn er stor samlet belastning av inngrep fra krafttilknyttede installasjoner, og peker på den nye 420 kV kraftlinjer gjennom bygda i tillegg til kraftutbyggingen i Kvænangen.

Fylkesmannen i Troms (NVE 201501323-40) påpeker at øvre del av Mollesjohka er betydelig påvirket, men vektlegger at 76 % av vannføringen fra før overføringen er i behold ved målestasjon 7 km oppstrøms Mollisfossen. De betviler at slipp av minstevannføring tilsvarende 5 persentilen fra Stuora Mollesjavri vil kunne ha noen vesentlig positiv påvirkning på vassdragsmiljøet i Mollesjohka, for landskapsopplevelsen ved Mollisfossen eller for anadrom fisk i Reisaelva. De viser også til vannforvaltningsplan, godkjent av klima- og miljødepartementet, hvor det ikke er satt miljømål for Mollesjohka eller Reisaelva som krever slipp av minstevannføring.

Når det gjelder Njemenjaikojohka og Abojohka mener Fylkesmannen at det er en mangel ved revisjonsdokumentet at det ikke er utarbeidet egne fagrappporter som vurderer virkningen av reguleringen. Videre påpeker de at ifølge vedtatt vannforvaltningsplan er dagens miljøtilstand dårlig eller moderat økologisk potensial (DØP, MØP), og at miljømålet er satt til godt økologisk potensial (GØP). Miljømålene krever imidlertid ikke slipp av minstevannføring eller magasinrestriksjoner, men kun tiltak som ikke vil påvirke kraftproduksjonen. Fylkesmannen krever at reviderte vilkår gir hjemmel til å pålegge ulike fisketiltak som bl.a. uttynningsfiske, noe dagens vilkår ikke synes å gi hjemmel for. Vilkårene må også gi hjemmel for å pålegge naturfaglige undersøkelser.

Sametinget (NVE 201501323-28) ber om at det vurderes å pålegge konsesjonæren sektoravgift for kulturminner. Som begrunnelse anføres at flere av konsesjonene er fra 1960-tallet mens samiske kulturminner ikke ble spesifisert i kulturminneloven før i 1978, og derfor ble det antakelig ikke undersøkt for slike kulturminner ved hoveddelen av utbyggingen. Videre påpekes at KKAS ikke har funnet dokumentasjon på at undersøkelse av kulturminner ble gjennomført ved utbyggingen, men antar at det ble utført.

Statens vegvesen og **Fiskeridirektoratet** (NVE 201501323-25 og 32) har ingen kommentarer til punktene i revisjonskravet. Fiskeridirektoratet mener at utbyggingen i liten grad påvirker forholdene i sjøen.

Statnett (NVE 201501323-33) mener at reguleringsmulighetene i Kvænangen kraftverk bør opprettholdes da dette er viktig ved driften av nettet både i tunglast og lettlast, og spesielt ved utfordret hendelser i nettet. I tunglastperioder vil all større produksjon være viktig, og i lettlastperioder vil det være gunstig med kraftverk som raskt kan reguleres ned.

Sårbarheten vil bli betydelig redusert med ny 420 kV ledning på strekningen Balsfjord-Skaidi (NVE 200702890). Men regulerbarheten i Kvænangen kraftverk vil fortsatt være viktige for å opprettholde sikker drift i nettet, særlig ved feil eller arbeid på 420 kV-linjen nord for Balsfjord.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Troms (NVE 201501323-34) mener det bør vurderes et mer sesongvis slipp av vann fra Stuora Mollesjavri enn Q95 (5-persentilen) sommer og vinter. De foreslår utredning av et større slipp i juli og august, da dette vil bety mest for turistenes opplevelse av fossen, og vil også kunne være viktig for oppgang av laks som særlig skjer i disse månedene. Hvis det ikke er aktuelt med minstevannføring så bør det gjennomføres andre biotopfremmende tiltak, som f.eks. terskler.

For Abojohka og Njemenjaikojohka etterlyser FNF mer kunnskap om status og konsekvenser for å kunne målrette aktuelle miljøtiltak. De påpeker, at selv om godkjent vannforvaltningsplan ikke foreslår slipp av minstevannføring, så utelukker ikke planen dette. FNF etterlyser videre at også andre tiltak enn minstevannføring utredes. FNF krever at i hvert fall minimumskravet i vannforvaltningsplanen må gjennomføres.

Jan Tørfoss (talsmann for aksjonsgruppen Tilbakeføring av vannet fra Mollis) (NVE 201501323-29 og 37) krever slipp av minstevannføring fra Stuora Mollesjavri. Dette er særlig viktig i juli og august av hensyn til Mollisfossen i turistsesongen og til oppgang av laks. Men det bør også slippes en del fra november til april av hensyn til oppvekstforholdene for lakseunger i Reisaelva.

Tørfoss mener at Mollesvassdraget tidligere bidro med mye vann til Reisaelva i juli og august pga. senere smelting der enn på vestsiden av Reisaelva. Overføringen skal ha medført lavere vannstand i Reisaelva på sommeren, med påfølgende problemer for transporten med elvebåter og for laksebestandene. Tørfoss viser i denne sammenheng til utskrift fra Formannskapet i Nordreisa kommune

fra 1970 (NVE 201501323-29) der en rekke interessenter, vesentlig elvebåtførere og laksefiskere, ber kommunen kreve erstatning fra Kvænangen kraftverk for ulempene utbyggingen har medført.

Tørfoss mener videre at lavere vannstand har medført mer bunnfrysing på høsten, og derpå ødeleggelse av fiskerogn og nedgang i laksebestandene på 1970- og 80-tallet. Lavere vannstand skal også ha medført at brønner langs elva måtte graves 0,5 – 1 m dypere for å opprettholde vanntilgangen.

Tørfoss sin oppfatning av problemene synes langt på vei å sammenfalle med beskrivelsen gitt av Nordreisa Jeger- og Fiskerlag i brev til NVE (NVE 201501323-1).

Foreningen Indre Kvænangen allmenning (NVE 201501323-30 og 46) krever at vilkåret om avgifter endres slik at de faktisk blir brukt til å avbøte negative virkninger av utbyggingen i indre Kvænangen. De anfører også at fallrettighetene feilaktig tilfalt staten da den ble eier av Kvænangen allmenning i 1866, mens rettighetene skulle tilfalt grunneierne i området. De opprettholder kravet om at kommunens inntekter fra kraftverksvirksomheten bør tilfalle befolkningen i Kvænangsbøtn, og mener midlene skal kunne brukes til gruppesøksmål vedrørende fallrettighetene.

Aborassa reinbeitedistrikt har ikke gitt skriftlig uttalelse til NVE i anledning revisjonssaken. Men reinbeitedistriktet v/Mikkel Mathis Hætta og Ole T. Gaup uttalte seg under befaringen om områdenes betydning for reindriften. Området i Njarbesdalen ved inntaket til Corrojavrrit kraftverk er bl.a. viktig for reinsbukker i deler av sommerperioden. Njarbesdalen opp mot dam Suoikkatjavri er svært viktig kalvingsland. De mener ev. transport av maskiner eller inngrep langs elva fra Suoikkatjavri til inntaket for Corrojavrrit kraftverk i perioden for kalving og sommerbeiting, vil være veldig uheldig for reindriften.

Konsesjonærens kommentarer til høringsuttalelsene

KKAS har i sine kommentarer (NVE 201501312-41 og 48) anført at det ikke er grunnlag for å pålegge verken minstevannføring, habitattiltak eller andre avbøtende tiltak i Reisavassdraget. For at slipp av minstevannføring fra Stuora Mollesjavri skal ha noen effekt må det slippes så mye vann at overføringen i praksis må stenges i store deler av året, noe som vil gi et betydelig krafttap. I tillegg anføres at de positive virkningene av slippet er små, og at etablering av nødvendig arrangement for vannslipp vil gi store inngrep i terrenget.

Konsesjonæren går også imot å avsette midler til fond slik Nordreisa kommune og nasjonalparkstyret krever, da det ikke er klart hvordan fondets midler skal kunne avbøte de negative virkningene av vannkraftutbyggingen. Fondet anses videre som unødvendig dersom forvaltningen får de vilkårshjemler til å pålegge de tiltak som finnes faglig hensiktsmessig.

KKAS går videre imot slipp av minstevannføringspålegg til Abojohka, Njemenjaikojohka og fra Suoikkatjavri. De mener slipp til Abojohka er begrunnet i forhold som er oppstått ved Buollanjohka-overføringen, der konsesjonsvilkårene ikke kan revideres før 2035. Videre påpekes at elvas anadrome strekning er på 1,5 km, at elva selv i uregulert tilstand vil ha begrenset mengde habitater til fiskens ulike livsstadier, og derfor neppe vil kunne holde en stedegen bestand av anadrom laksefisk.

Vedrørende slipp fra inntaket til Corrojavrrit kraftverk anføres at dette vil gi betydelig krafttap, ikke minst i vinterperioden. KKAS mener videre det kan oppnås tilstrekkelige effekter av habitattiltak og ev. endring av flomforbygninger.

Slipp av minstevannføring fra Suoikkatjavri til Njarbesjohka vil medføre at produksjon forskyves fra høylast vinter til lavlastperioder, og at effektytelsen under høylast vinter reduseres. De påpeker også at miljømålet i godkjent vannforvaltningsplan ikke krever minstevannføring, og at denne delen av vassdraget synes å ha god fiskebestand og fungerende akvatisk økosystem. Videre anføres at eventuell

strandingsfare for småfisk i vassdraget vil kunne avbøtes med mer skånsom lukemanøvrering i Suoikkatjavri-dammen.

Kravene fra Foreningen Indre Kvænangen allmenning avvises i sin helhet som privatrettslige, og ved at de angår økonomiske forhold som faller utenfor en revisjonssak.

KKAS avviser også krav fra Nordreisa og Kvænangen kommuner om ytterligere undersøkelser vedrørende fisk og andre økologiske forhold, og mener at revisjonssaken er tilstrekkelig opplyst til at den kan avgjøres. Det vises også til at nye standardvilkår vil ha hjemler til å pålegge mulige undersøkelser og habitattiltak som man finner nødvendige.

Befaring

NVEs befaring ble avholdt 5.-6.09.2018. NVE hadde egne møter med Nordreisa og Kvænangen kommuner. På befaringen deltok representanter for Fylkesmannen i Troms, Nordreisa kommune, Kvænangen kommune, Troms fylkeskommune, Abborassa reinbeitedistrikt, aksjonsgruppen Tilbakeføring av vannet fra Mollis v/Jan Tørfoss og Kjækan og Kvænangsbotn grendeutvalg. Enkelte deltok bare en dag. Befaringens første dag gikk med biler opp langs Reisaelva til Saraelv, og videre med elvebåter ca. 16 km opp til Mollisfossen. Retur samme vei. Dagen etter gikk befaringen med helikopter fra Kvænangsbotn kraftverk til inntaket for Corrojavrrit kraftverk i Njarbesjohka, videre til dam Suoikkatjavri, videre langs Mollesjohka til vannmålingsstasjon ca. 7 km oppstrøms Mollesfossen og tilbake via Stuora Mollesjavri til Lassajavri. Videre med buss til Kvænangsbotn med stopp ved dam Corrojavrrit, utsynspunkt mot fossen i Buollangorsa, bru nederst i Njemenjaikojohka og bru nederst i Abojohka.

NVEs vurdering av kunnskapsgrunnlaget

Revisjonsdokumentet

Fylkesmannen i Troms (NVE 201501323-40) mener kunnskapsgrunnlaget knyttet til den økologiske tilstanden i Njemenjaikojohka/Njarbesjohka og Abojohka, er svært mangelfullt. De henviser til vedtatt vannforvaltningsplan og mener kunnskapsgrunnlaget må styrkes før man kan avgjøre hva som skal til for å oppnå miljømålene i planen. Som eksempel nevner de at det uten mer informasjon blir umulig å vurdere om det bør settes krav om uttynningsfiske i Suoikkatjavri, eller andre biotopforbedrende tiltak eller terskler i andre deler av vassdragene.

Kvænangen kommune og FNF Troms mener kunnskapsgrunnlaget i revisjonsdokumentet er mangelfullt med tanke på hvilke miljømessige tiltak som bør fastlegges. Bl.a. må fiskebiologiske forhold på nedre deler av Njemenjaikojohka og Abojohka undersøkes med tanke på å finne disse elvenes potensial for levedyktige bestander av anadrom laksefisk. Kommunen er videre bekymret for at eventuelt slipp av minstevannføring kan medføre økt fare for skade på boliger ved flom eller stigende grunnvannstand.

Nordreisa kommune mener at det foreligger et for dårlig kunnskapsgrunnlaget tilknyttet hvilken betydning en minstevannføring vil kunne ha for anadrom fisk både i Reisaelva og i Mollesjohka nedstrøms Mollisfossen. Kommunen mener dette er et støtteargument for vilkår om næringsfond.

NVE vil i tilknytning til innspillet fra Fylkesmannen påpeke at det i alle saker om vilkårsrevisjon vil innføres moderne standardvilkår om naturforvaltning, terskelbygging og annet som gir nødvendige hjemler for å vurdere aktuelle biotopforbedrende tiltak. NVE mener derfor at vilkårsrevisjonen kan gjennomføres selv om det muligens trengs noe mer kunnskap for vurdere mulige biotopforbedrende tiltak.

Vedrørende innspillet fra Kvænangen kommune oppfatter NVE det slik at kravet om mer kunnskap først og fremst er knyttet til kravet om slipp av minstevannføring i nedre del av Njemenjaikojohka og Abojohka, og dettes betydningen for å gjenetablere bestander av anadrom laksefisk. NVE mener at revisjonsdokumentet og senere innkommet informasjon oppfyller kravet om kunnskapsgrunnlag på dette punktet, og det vises til vurderingen under kapittelet «NVEs vurdering av innkomne krav» senere i denne innstillingen.

Vedrørende innspillet fra Nordreisa kommune tilknyttet Reisavassdraget vil NVE påpeke at det med revisjonsdokumentet er vedlagt en egen fiskerapport utarbeidet av Ferskvannsbiologen. Rapporten viser bl.a. til at det har vært utført ungfiskundersøkelser i Reisavassdraget første gang i 1978 og 1990, og hvert år i perioden 2005-2015. Rapporten viser også til en rekke andre rapporter om tilstanden for fisk i vassdraget. NVE mener samlet sett at kunnskapen om anadrom fisk i Reisavassdraget er relativt god, og at revisjonsdokumentet oppfyller kravet til informasjon på dette punktet.

NVE mener samlet sett at revisjonsdokumentet oppfyller de krav til informasjon som stilles til slike dokumenter ut fra sakens omfang og kompleksitet.

NVE-rapport 49/2013

NVE-rapport 49/2013 «Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022» er en nasjonal gjennomgang og forslag til prioritering av hvilke vannkraftkonsesjoner som bør revideres først. Abojohka (inkludert Njemenjaikojohka) er i denne rapporten plassert i kategori 1.2, som er lavere prioritet. Aktuelle tiltak som er skissert i rapporten er:

- Slipp av minstevannføring fra inntaket i Njemenjaikojohka av hensyn til anadrom fisk nederst i vassdraget.
- Slipp av minstevannføring til Mollesjohka av hensyn til Mollisfossen i turistsesongen.
- Magasinrestriksjoner av hensyn til landskap og friluftsliv.

Vannforvaltningsplanen

Vannforvaltningsplanen for Troms for planperioden 2016-2021 (<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/kjempeloft-for-bedre-vannmiljo/id2506703/>) ble godkjent av Klima- og miljødepartementet 04.07.2016. Noen av vannforekomstene tilknyttet Kvænangen-utbyggingen er listet opp i planen, men kun i planens vedlegg 3 (se tabell 4 nedenfor).

Tabell 4. Oversikt over berørte vannforekomster fra vannforvaltningsplanens vedlegg 3

Vannforekomst ID	Vannforekomst-navn	Naturlig / SMVF	Økologisk tilstand / potensial	Miljømål
209-1822-L	Suoikkatjavri	SMVF	DØP	GØP
209-30-R	Njemenjaikojohka	SMVF	DØP	GØP
209-31-R	Njemenjaikojohka	SMVF	DØP	GØP
209-33-R	Njemenjaikojohka fra Suoikkatjavri	SMVF	DØP	GØP
209-50-R	Abojohka	SMVF	MØP	GØP

SMVF er sterkt modifisert vannforekomst, DØP er dårlig økologisk potensial, GØP er godt økologisk potensial.

Ingen berørte vannforekomster er tatt med i vedlegg 2, og følgelig er det ikke satt noen miljømål som vil kunne medføre tap av kraftproduksjon. Ifølge Fylkesmannen (NVE 201501323-40), som henviser bl.a. til Vann-nett, er miljømålet konkretisert til «Bedret fiskekvalitet og/eller dominansforhold» i Suoikkatjavri, «Levedyktig fiskebestand» i store deler av Njemenjaikojohka og «Fungerende akvatisk

økosystem» i Njemenjaikojohka like nedstrøms Suoikkatjavri og i Abojohka. Men vannforvaltningsplanen legger til grunn at dette må oppnås med andre tiltak enn slipp av minstevannføring eller magasinrestriksjoner, som typisk vil kunne påvirke kraftproduksjonen.

Godt økologisk potensial (GØP) kan defineres som tilstanden som kan oppnås når alle realistiske tiltak er gjennomført. NVE mener at aktuelle tiltak for å nå miljømålene i vannforvaltningsplanen vil kunne pålegges med hjemmel i nye standardvilkår, herunder vilkåret om terskler m.v. og naturforvaltningsvilkåret, se kapittelet «NVEs merknader til nye konsesjonsvilkår» senere i denne innstillingen.

Samlet vurdering av kunnskapsgrunnlaget med avklaring etter naturmangfoldloven

Kunnskapsgrunnlaget i saken er basert på revisjonsdokumentet med vedlegg, høringsrunde, befaring og NVEs kunnskap og erfaring.

Ivaretagelse av naturmangfoldet er et hensyn som inngår i behandlingen av konsesjonssaker og revisjonssaker etter vassdragsreguleringsloven. Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer i saksbehandlingen her. I forhold til naturmangfoldloven § 8 skal kravet til kunnskapsgrunnlaget stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Denne saken gjelder revisjon av vilkår for eksisterende reguleringer i Abojohka, Njemenjaikojohka, Navitvassdraget og Mollesjohka, og medfører ingen nye inngrep som kan påvirke naturmangfoldet negativt. Snarere tvert imot gir revisjonsadgangen mulighet for å sette nye vilkår for å rette opp miljøskader som er oppstått som følge av utbyggingene. Vi mener derfor at kravet til innhenting av ny kunnskap må være begrenset. Revisjonssaker er ikke ment som en ny konsesjonsbehandling og utredningsomfanget skal være deretter. Vi legger også vekt på at vassdragene har vært regulert i mange år, og det er i denne tiden opparbeidet mye kunnskap og erfaringer om reguleringens virkninger.

NVE mener foreliggende informasjon gir et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag slik at vi kan gi vår innstilling i saken. Etter NVEs oppfatning oppfylder kunnskapsgrunnlaget i denne saken de krav naturmangfoldloven § 8 stiller sett i forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

NVEs vurdering av innkomne krav og innspill

Slipp av minstevannføring fra Stuora Mollesjavri

Nordreisa kommune med flere krever at slipp av minstevannføring fra Stuora Mollesjavri til Mollesjohka vurderes, og det pekes på hensynet til anadrom fisk, landskapseffekten av Mollesfossen og friluftsliv. Jan Tørfoss krever også slipp av minstevannføring, og fokuserer bl.a. på mulig økt bunnisdannelse i grunnere deler av Reisaelva som følge av overføringen, og påfølgende ødeleggelse av rogn og yngel. Han mener videre at overføringen har medført lavere grunnvannstand langs deler av Reisaelva, og viser til at brønner måtte graves dypere etter utbyggingen. FNF Troms mener at man må vurdere mer sesongtilpasset slipp av minstevannføring, da Q95 ikke vil gi tilstrekkelig effekt.

KKAS går mot slipp av minstevannføring og mener at virkningen uansett blir svært små i forhold til krafttapet. I tillegg påpekes at siden Stuora Mollesjavri er et senkningsmagasin vil slippet være teknisk krevende, dyrt og gi store inngrep i området.

Ifølge fiskerapporten (Ferskvannsbiologen rapport 2016-11) vedlagt revisjonsdokumentet kan det ikke utelukkes at reduksjonen av vannføring i Reisaelva pga. overføringen, som i gjennomsnitt er 7 % og i september/oktober opp til 12 %, i enkelte perioder kan føre til mindre vanddekte arealer og noe lavere ungfiskproduksjon. Det foreligger lite informasjon om fiskebestandene i Reisaelva fra før utbyggingen i 1967, men fangststatistikk tilbake til 1880 viser ingen trender som kan underbygge

negativ utvikling av laksebestanden etter utbyggingen. Ungfiskundersøkelser fra 1978 og framover viser at tettheten av lakseunger var om lag 10 ganger høyere i perioden 2005-2015 i forhold til på 1980 og 1990-tallet.

NVE vil påpeke at vannføringen like nedstrøms Mollesjohkas samløp med Reisaelva er redusert med 7 % i årlig gjennomsnitt som følge av overføringen, og maksimalt 14 % i september/oktober. Jo lenger ned i vassdraget man kommer jo mindre er påvirkningen pga. tilsig fra sideelver, og like oppstrøms samløpet med Kildalselva er reduksjonen på ca. 3 %. Oppstrøms samløpet med Mollesjohka er det ingen endring.

Når man sammenholder endringen i vannføring med at tettheten av lakseunger har vært mye større etter ca. år 2000 enn tidligere, så synes det å være liten grunn til å anta at vannføringen er en begrensende faktor for fiskeproduksjonen i Reisaelva. Ungfiskundersøkelser har videre vist at tettheten av lakseunger er betydelig større i Mollesjohka nedstrøms fossen enn i Reisaelva, noe som antyder at Reisaelva produserer bra tross reduksjonen i vannføringen.

Vedrørende antakelsen om mulig økt dannelse av bunnis ved såkalte «strømnakker» skyldes overføringen, vil NVE påpeke at bunnis først og fremst dannes i kalde perioder på vinteren da det kommer lite vann fra høytliggende områder som ved Stuora Mollesjavri. NVE finner det derfor lite sannsynlig at overføringen kan ha medført vesentlig økning i dannelse av bunnis i Reisaelva.

Vedrørende landskapseffekten av fossen på sommeren mener NVE at overføringen har medført merkbare endringer, og det vises til hydrologirapport fra Sweco vedlagt revisjonsdokumentet. NVE mener imidlertid at størrelsen på minstevannføringen fra Stuora Mollesjavri må bli betydelig for at det skal være merkbart i fossen, og at betydningen av noe økt landskapseffekt i fossen på ingen måte kan veies opp mot tapet i godt regulert kraftproduksjon, og kostnadene og landskapsinngrepene ved nødvendig arrangement for slipp av tilstrekkelig minstevannføring.

Reisaelva, Mollesfossen og nedre ca. 3 km av Mollesjohka oppstrøms fossen ligger i Reisa nasjonalpark. Oppstrøms Mollesfossen har Mollesjohka bestand av ørret over 20 km, og helt opp til 5-6 km nedstrøms Stuora Mollesjavri. Det er ikke registrert særskilte naturtyper eller andre naturforekomster av spesiell verdi langs Mollesjohka. Det er ikke registrert merkete turiststier langs Mollesjohka, og heller ikke framkommet informasjon om at det foregår skærskilt mye friluftsliv langs elva.

NVE vil påpeke at Reisa nasjonalpark ble etablert lenge etter at overføringen fra Stuora Mollesjavri til Abojohka, og på tross av denne. NVE kan derfor ikke se at hensynet til nasjonalparken, eller mulig friluftsliv langs Mollesjohka oppstrøms Mollesfossen, kan begrunne at det skal slippes minstevannføring.

Slipp av minstevannføring fra Suoikkatjavri til Njarbesjohka

Kvænangen kommune mener det må vurderes slipp av minstevannføring fra Suoikkatjavri, men påpeker at kunnskapen om fisk og andre vanntilknyttede organismer i vassdraget bør innhentes før dette fastlegges. Fylkesmannen påpeker at det ikke er satt miljømål i vannforvaltningsplanen som forutsetter slipp av minstevannføring, men mener samtidig at kunnskapsgrunnlaget om økologisk og fiskebiologisk tilstand er mangelfullt.

I følge Kvænangen kommune er det ørret i Njarbesjohka nedstrøms Suoikkatjavri, muligens opp til 1 kg størrelse. Men det er uklart om den rekrutteres i elva eller vandrer ned fra Suoikkatjavri. Det er heller ikke kjent om stranding av fisk er et problem i elva.

Ifølge reindriftskart (<https://kilden.nibio.no/>) er Njarbesdalen og områdene lenger øst vårbeite og kalvingsland for reinsdyr. Aborassa reinbeitedistrikt opplyste under NVEs befarung at Njarbesdalen fra

dam Suoikkatjavri og nedover er svært viktig beiteland for deres reinsdyr. De var imidlertid usikre på konsekvensene av slipp av minstevannføring, da det kan være positivt for vegetasjonen, men negativt for reinkalvenes kryssing av elva.

Ifølge NVE Atlas er årlig middeltilslig i Njarbesjohka like oppstrøms samløpet med Njuikenjohka ca. 1 m³/s. Videre ned til inntaket til Corrojavrrit kraftverk tilføres ytterligere ca. 0,8 m³/s. I revisjonsdokumentet oppgis noe lavere verdier med til sammen drøye 1,6 m³/s ved inntaket til Corrojavrrit kraftverk.

KKAS har påpekt (NVE 201501323-41) at slipp av Q95 (5-persentilen) ikke gir direkte krafttap, men overfører 2,5-3,0 GWh fra vinterkraft til sommerkraft. Hvis man fordeler vintertappingen jevnt fra medio november til starten av snøsmeltingen, normalt i slutten av mai, vil det medføre at ca. 10 GWh forflyttes fra høylast vinter til lavlastperioden nær våren. I tillegg reduseres effekten i høylast vinter med 2,5-3,0 MW. Hvis man fordeler slippet over hele året, utenom snøsmeltingen, vil 20 GWh flyttes fra høylastperioden på vinteren til lettlast høst og vår, og effekten i høylast vinter reduseres med 5,5-6,0 MW.

KKAS pleier å stenge luka når magasinet er tomt, ca. 1,5 måned før vårmsmeltingen starter (NVE 201501323-41). De opplyste på befaringen at stengingen skjer i en operasjon på ca. 0,5 time, at operasjonen drives av lokalt aggregat da det ikke er framført strøm til dammen, og at kjøring av luka krever at det er en person på stedet hele tiden da luka kan kile seg.

KKAS er åpne for å stenge luka stegvis over flere dager hvis det er nødvendig f.eks. for å unngå mulig stranding av fisk. De er også villige til å la luka stå åpen fram til snøsmeltingen starter, slik at alt tilslig til magasinet slippes til elva. Dette kan ha betydning for fisk i flaskehals-perioden på ettervinteren, da vannføringen ellers er på sitt laveste. De opplyste på NVEs befaring at det er en lekkasje i dammen på anslagsvis 20-30 l/s.

Elvas lengde fra Suoikkatjavri til inntaket for Corrojavrrit kraftverk er 14 km. NVE legger til grunn at området ved elva brukes noe til friluftsliv, og at dette hovedsakelig skjer på sommeren. NVE legger videre til grunn at elva har bestand av ørret og muligens røye som synes å være i brukbar kondisjon. Men det er uklart i hvilken grad dette er egne bestander eller fisk som vandrer ned fra Suoikkatjavri.

Når det gjelder kraftbalansen i regionen vises til høringsuttalelse fra Statnett (NVE 201501323-33), der det framheves at reguleringsmuligheten i Kvæningen kraftverk bør opprettholdes. Anlegget anses som viktig både i perioder med tunglast og lettlast. Selv om situasjonen vil bli sterkt forbedret med den nye 420 kV linjen til Balsfjord og videre til Skillemoen, vil Kvæningen kraftverk fortsatt bli ansett som viktig for å opprettholde sikker drift av nettet.

NVE mener at det ikke er påpekt slike fordeler for natur, friluftsliv eller andre allmenne interesser som kan forsvare ulempene tilknyttet redusert og mindre regulerbar kraftproduksjon. NVE vil derfor ut fra en samlet vurdering ikke anbefale dette. NVE mener imidlertid det vil være positivt for fisken i vassdraget at luka kan stå åpen fram til snøsmeltingen starter, som foreslått av KKAS.

Slipp av minstevannføring fra inntaket i Njemenjaikojohka/Njarbesjohka

Kvæningen kommune mener det bør vurderes slipp av minstevannføring fra inntaket til Corrojavrrit kraftverk, og påpeker særlig hensynet til anadrom fisk nedre del av Njemenjaikojohka. Kommunen uttrykker videre noe usikkerhet vedrørende et slikt slipp pga. tidligere erfaring med flom i vassdraget som medførte høyere grunnvannstand og påfølgende vanninntrenging i kjellere. De påpeker i denne sammenheng at nåværende bygningsmasser i området er tilpasset situasjonen etter at elva ble regulert.

Fylkesmannen påpeker at det ikke er satt miljømål i godkjent vannforvaltningsplan som forutsetter slipp av minstevannføring, men at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt.

KKAS påpeker (NVE 201501323-41) at slipp av Q95 (5-persentilen) vil medføre et krafttap på 6,5 GWh, og at 3-3,5 GWh vil være vinterkraft. Tapet av vinterkraft begrunnes med at det må slippes vann fra det underregulerte Suoikkatjavri-magasinet i de tørreste sommermånedene for å opprettholde et minstevannslipp på Q95, og at dette direkte vil redusere tilgjengelig vann for kraftproduksjon vinterstid.

Inntaksdammen til Corrojavrri kraftverk er en eldre fyllingsdam dekket av stein og blokker, og uten tappemulighet. Det går i dag ingen vei til dammen. Mulighetene ble vurdert under NVEs befaring, og ifølge KKAS må man ha inn en forholdsvis stor gravemaskin for å kunne bygge nødvendig slipparrangement, hvis det pålegges slipp av minstevannføring. De antar videre at en slik maskin ikke kan fraktes inn i deler med helikopter, eller på snøen vinterstid, og at eneste mulighet er å kjøre den nedover Njarbesdalen fra dam Suoikkatjavri. Dette vil medføre spor og vesentlig tilrettelegging i terrenget i 12-13 km. Aborassa reinbeitedistrikt uttrykte at de ikke var positive til en slik vei gjennom områder, som bl.a. er viktig kalvingsland.

Njemenjaikojohka er 11 km fra kraftverksinntaket til sjøen, og har anadrom strekning på mellom 3,5 og 4 km. Elva har hatt noe oppgang av anadrom fisk tidligere, og muligens kan dette skje fortsatt. KKAS viser (NVE 201501323-48) til vassdragsbeskrivelse av Njemenjaikojohka i boka «Nord-Norske lakseelver» (1964) av Magnus Berg, som viser at elva kan ha hatt egne bestander med anadrome laksefisker før utbyggingen. KKAS viser også til upubliserte el-fiskeundersøkelser foretatt rundt år 2000 der man fant lakseunger ca. 3 km opp på anadrom strekning. Kvænangen kommune legger til grunn at elva ikke har anadrom fisk i dag, mens Kjækan og Kvænangsbotn grendeutvalg mener at elva har bestand av ørret og røye.

NVE mener man ikke kan se bort fra at Njemenjaikojohka sporadisk har oppgang av anadrom fisk under dagens forhold, og at forholdene kunne blitt noe bedret ved slipp av minstevannføring. NVE mener imidlertid at vassdraget er for lite og har for kort anadrom strekning til å kunne bli et viktig vassdrag for anadrom fisk. Det er samtidig hevet over tvil at flere tilgrensende vassdrag, som f.eks. Kvænangselva og Oksfjordelva og Reisaelva, uansett vil bety langt mer i så måte. Bedring av forholdene for anadrom fisk i Njemenjaikojohka vil derfor mest sannsynlig ha svært begrenset betydning for anadrome bestander i Kvænangen-Reisafjord-området.

NVE legger videre vekt på Statnett sin vurdering av at kraftverkene i Kvænangen er viktige for balansen i nettet.

NVE vil ut fra en samlet vurdering av fordeler og ulemper, først og fremst mulige fordeler for anadrom fisk i nedre del av Njemenjaikojohka og ulemper i form av krafttap, ikke anbefale slipp av minstevannføring fra inntaket til Corrojavrri kraftverk.

Slipp av minstevannføring til Abojohka

Kvænangen kommune (NVE 201501323-31 og 47) mener det også må vurderes slipp av minstevannføring til Abojohka av hensyn til anadrom fisk. Slippet bør skje fra inntaket i Buollanjohka av hensyn til landskapsvirkningen av fossen i Buollangorsa. De anfører at konsesjonen til overføringen av Buollanjohka m.v. til Lassajavri fra 1999 (kgl. res. 08.10.1999) og fornyet i 2005 ikke la til grunn et godt nok beslutningsgrunnlag, og mener derfor at vilkårene i den konsesjonene må kunne revideres samtidig med resten av vassdraget.

KKAS mener kravet må avvises da det er begrunnet i forhold som oppsto etter idriftsettelsen av overføringen fra i 2009. De viser videre til konsesjonen til Buollanjohka-overføringen (kgl. res.

08.10.1999), at kommunen selv ikke krevde slipp av minstevannføringen i anledning saken, og at ingen andre høringsinstanser gikk imot tiltaket.

NVE vil påpeke at konsesjonen til utbygging av Abojohka ble gitt ved kgl. res. 15.05.1964, og at det ved behandlingen av Buollanjohka-overføringen i 1999 ikke ble foretatt noen realitetsvurdering av konsekvensene som den opprinnelige utbyggingen hadde hatt for fisk og annet liv i vassdraget. NVE er derfor uenig med KKAS i at man formelt ikke kan vurdere slipp av minstevannføring til Abojohka. NVE er imidlertid enig i at man ikke kan vurdere slipp fra inntak som fikk konsesjon i 1999.

Anadrom strekning i Abojohka er ifølge Kvæningen kommune 1,5 km. Det har i liten grad vært anadrom fisk i vassdraget siden utbyggingen på 1960-tallet, se kapittelet «Vassdragenes betydning for anadrom fisk» tidligere i denne innstillingen. Det er ikke registrert viktige naturtyper eller viktige områder for friluftsliv langs Abojohka.

NVE kan etter en samlet vurdering ikke se at det er påvist fordeler for noen allmenne interesser som overgår ulempene for kraftproduksjonen, og vil derfor ikke anbefale at det pålegges slipp av minstevannføring til Abojohka.

Biotopjusterende tiltak, terskler og elveforbygninger

Kvæningen kommune og Kjækan og Kvæningsbotn grendeutvalg (NVE 201501323-31 og 38) har fremmet krav om terskler og biotopjusterende tiltak, som kanalisering og tilpassning av elveløp, i Abojohka og Njemenjaikojohka for å få til oppgang av anadrom fisk. Videre ble det krevet at elveforbygninger langs nedre del av Njemenjaikojohka forsterkes for å unngå mulig skade på nærliggende bebyggelse i flomsituasjoner.

NVE vil påpeke at etter post 12 i foreslåtte reviderte vilkår kan NVE pålegge bl.a. bygging av forbygninger, terskler eller gjennomføring av biotopjusterende tiltak. Dette gjøres som regel i tråd med en plan som skal godkjennes av NVE.

Forbygningene langs nedre del av Njemenjaikojohka er utført av KKAS på frivillig basis. På NVEs befaring ble det opplyst at det er kommunikasjon mellom KKAS og Kvæningen kommune om behovet for å forsterke eller komplettere elveforbygningene. Det kan også nevnes at NVE ved Miljøtilsynet for tiden har under behandling sak om rydding av elveløpene i nedre del av Abojohka og Njemenjaikojohka (NVE 201305260). Dette tiltaket kan redusere mulige fortsatte problemer med skade på bebyggelse under flom. NVE vil på denne bakgrunn ikke anbefale at det pålegges spesielle tiltak på forbygninger på det nåværende tidspunkt.

NVE vil for øvrig oppfordre konsesjonæren til å holde NVE ved Miljøtilsynet oppdatert om tiltak i forbindelse med arbeid på forbygningene.

Opprydning i anleggsområder og tipper

Kvæningen kommune og Kjækan og Kvæningsbotn grendeutvalg (NVE 201501323-31 og 38) har fremmet krav om at det må foretas skjønnhetsfremmende tiltak i anleggsområdene. Under NVEs befaring 5-6. september 2017 ble det bl.a. nevnt at naturlige prosesser medfører at etterlatenskaper fra anleggstiden som ble begravd i tippmassene kommer fram i dagen etter som tiden går.

NVE vil påpeke at post 7 i foreslåtte reviderte vilkår gir konsesjonæren en plikt til å foreta en forsvarlig opprydning av anleggsområder.

Sektoravgift til kulturminnevern i vassdrag

Sametinget (NVE 201501323-28) påpeker at samiske kulturminner ikke kom spesifikt inn i kulturminnelovverket før ved lov av 9. juni 1978 nr. 50. om kulturminner. De mener derfor at sektoravgift bør pålegges selv om konsesjonene er fra etter 1960. De viser også til at KKAS selv ikke kan finne dokumentasjon på at kulturminneundersøkelser i det hele tatt ble utført i tilknytning til utbyggingen.

NVE mener at det ikke skal pålegges betaling av sektoravgift til kulturminner som krevd av Sametinget (NVE 201501323-28), og det vises til «Retningslinjer for bruk av sektoravgift til kulturminnevern i vassdrag» fastsatt av Miljøverndepartementet (nå Miljø og klimadepartementet) 08.06.2010, og revidert 01.04.2011. Alle konsesjonene er gitt etter 1960 og har vilkår om undersøkelse av kulturminner («fornminner»), og retningslinjen oppgir ikke noe skjønsmessig vurdering av konsesjoner gitt etter 1960.

Isforhold på fjorden

Kvænangen kommune og Kjækan og Kvænangsbotn grendeutvalg (NVE 201501323-31 og 38) har fremmet krav om merking og informasjon om isen i Kvænangsbotn av hensyn til aktiviteter på isen som isfisking med mer.

NVE vil påpeke at post 16 i de foreslåtte reviderte vilkårene gir konsesjonæren plikt til å sette opp skilt med informasjon om is som mister bæreevnen pga. utbyggingen, og foreta andre hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

Fond

Nordreisa kommune og styret for Reisa nasjonalpark krever at KKAS skal innbetale kr. 10 millioner til miljøfond, og at innbetalingen skal skje over 30 år. Fondet skal ha som formål «å bedre miljøtilstanden, øke kunnskap, kompetanse, interesse og bred verdiskapning omkring natur, miljø, fisk og landskap som er berørt av utbyggingen, og gi mer presis og sikker kunnskap i neste konsesjonsperioden på 30 år. Villaksen skal ha et særlig fokus mht. fondets arbeid og virke.» Det foreslås at fondets styre skal ha medlemmer fra konsesjonshaver, kommunen, grunneiere, elvelag og verneområdestyret for Reisa nasjonalpark, og skal godkjennes som kommunalt utvalg.

KKAS avviser krav om fond, og peker på at det ikke er klart hvordan midlene skal anvendes for å avbøte negative virkninger av utbyggingen. Videre anses et fond som unødvendig i tillegg til de vilkårshjemler for ulike avbøtende tiltak som en vilkårsrevisjon vil medføre.

NVE vil påpeke at næringsfond, andre økonomiske vilkår og økonomisk kompensasjon for miljølemper i revisjonssaker bare vil være aktuelt når det foreligger helt spesielle hensyn. Det vises til OEDs retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer fra 25.05.2012 (https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/oed/2012-0606_retningslinjer_for_revisjon_25mai_siste.pdf). I Vinstrasaken (vgl. res. 10.12.2008) ble konsesjonæren pålagt å yte tilskudd knyttet til naturforvaltning og miljø, da man fant at det forelå spesielle omstendigheter.

Som nevnt under kapittelet «Slipp av minstevannføring fra Stuora Mollesjavri» tidligere i denne innstillingen, mener NVE at fraføringen av Stuora Mollesjavri ikke har hatt vesentlig betydning for anadrom fisk i Reisavassdraget. For Mollesjohka må det antas at fraføringen har hatt betydning for fisk, særlig i øverste del. Ifølge hydrologirapportene fra Sweco vedlagt revisjonsdokumentet (NVE 201501323-23) er 76 % av den uregulerte vannføringen i behold ved målestasjonen i Mollesjohka 7 km

oppstrøms Mollesfossen, og ifølge rapporten fra Ecofact er elva fortsatt egnet til fiskevandring i mesteparten av sin lengde. For øvrig nevnes at Reisavassdraget, som nasjonalt laksevasdrag, har blitt en del undersøkt de siste årene.

NVE mener at det ikke går klart fram på hvilken måte fondet skal anvendes for å avbøte regulerings negative konsekvenser for fiskebestandene i Reisavassdraget, inkludert Mollesjohka. NVE vil videre påpeke at foreslåtte reviderte vilkår inneholde naturforvaltningsvilkår og vilkår om terskler med videre, som gir hjemler til i framtiden å pålegge ulike avbøtende tiltak som anses aktuelle.

NVE kan på denne bakgrunn ikke se at det foreligger slike spesielle omstendigheter som skal til for å pålegge fond eller annen økonomisk kompensasjon for miljøulempet til Nordreisa kommune, og vil følgelig ikke anbefale dette.

Tildeling av kommunale inntekter fra kraftverksdriften til lokalbefolkningen i Kvænangsbotn

Foreningen Indre Kvænangen allmenning, Kvænangen kommune og Kjækan og Kvænangsbotn grendeutvalg (NVE 201501323-30, 31 og 38) har fremmet krav om at noe av kommunens inntekter fra kraftverksdriften fordeles direkte til lokalsamfunnet i Kvænangsbotn.

NVE vil påpeke at inntekter fra kraftverksdriften til kommuner som pålegges i vassdragskonsesjoner først og fremst er konsesjonsavgifter og konsesjonskraft jf. vassdragsreguleringsloven §§ 14 og 22 og vannfallrettighetsloven §§ 18 og 19. Disse bestemmelsene gir imidlertid ingen anvisning på utbetaling til andre instanser enn kommunen, fylkeskommunen og staten. Fordelingen av slike kommunale inntekter er følgelig et kommunalt angående som ikke kan reguleres ved revisjon av konsesjonsvilkårene.

Allmennhetens bruk av anleggsveier

Kvænangen kommune og Kjækan og Kvænangsbotn grendeutvalg (NVE 201501323-31 og 38) har fremmet krav om at anleggsveien til Abojavri og Suoikkatjavri skal være åpen for allmenn ferdsel i henhold til opprinnelige konsesjonsvilkår.

NVE vil påpeke at dette spørsmålet behandles i pågående sak hos NVE (NVE 200705970). Ifølge OEDs vedtak i klagesak 10.07.2014 (NVE 200705970-32) skal NVE avgjøre spørsmålet etter en 3 års prøvetid. På denne bakgrunn mener NVE at det ikke er formålstjenlig å behandle dette spørsmålet i saken om revisjon av konsesjonsvilkår.

Andre krav

Kvænangen kommune og Kjækan og Kvænangsbotn grendeutvalg (NVE 201501323-31 og 38) har fremmet krav knyttet til naust- og båtplasser på Løkvikneset og adkomstvei dit, vedlikehold av båtstøer innenfor Lillestrømmen, bemanningen ved Kvænangen kraftverk, rasteplasser langs anleggsveier og drift av snøscooterløyper.

NVE mener at disse kravene må anses å angå privatrettslige forhold som må løses direkte mellom de enkelte partene og konsesjonæren.

Om viktigheten av reguleringsevne, avbøtende tiltak og virkninger på kraftsystemet

Vannkraftverk med magasiner og reguleringsevne er viktig for det norske kraftsystemet. Magasiner med stor magasinkapasitet og god reguleringsevne er særlig verdifulle for forsyningssikkerheten. Forsyningssikkerhet handler om energiforsyningens evne til å dekke forbrukernes etterspørsel etter energi uten vesentlige avbrudd eller begrensninger. I dette ligger også evnen til å kunne håndtere energiknapphet, effektknapphet og ekstraordinære hendelser.

Kraftsituasjonen i Norge varierer fra region til region. Dette skyldes ulike forutsetninger for kraftproduksjon og energiforbruk, og begrensninger/flaskehals i overføringsnettet. Noen regioner opplever kraftoverskudd og lave energipriser, mens andre regioner til tider kan oppleve kritisk kraftunderskudd og høye energipriser. For å håndtere disse ulikhetene og fremme balanse mellom produksjon og forbruk er Norge for tiden inndelt i 5 prisområder. Den generelle kraftsituasjonen og ev. flaskehalsproblematikk i det enkelte prisområdet er viktig når verdien av regulerbarhet og fleksibilitet skal vurderes.

Det planlegges mye ny uregulerbar produksjon (vind- og småkraftverk) og økt utvekslingskapasitet mot kontinentet. Dette vil medføre økte utfordringer for driften av nettet. Med økt andel uregulerbar produksjon vil verdien av regulerbarhet og fleksibilitet i produksjonsapparatet øke.

I kraftsystemet må det til enhver tid være momentan balanse mellom forbruk og produksjon av kraft. Statnett har systemansvaret for det norske kraftsystemet. De har koordineringsansvar for at produksjon og forbruk er i balanse, og at det er tilfredsstillende leveringskvalitet i kraftsystemet. Systemtjenester er ytelser som er nødvendige for å sikre dette og som produsentene får ekstra betalt for. Eksempler på viktige systemtjenester er produksjonsglattning, systemvern, produksjonsflytting, reaktiv effekt og leveranser av balansetjenester. For å kunne levere disse systemtjenestene er det viktig at det er rom for en viss fleksibilitet i kraftproduksjonen.

God reguleringsevne er også viktig i flomsammenheng. Magasinering og vanddisponering brukes aktivt for å redusere skader i flomsituasjoner. Verdien av flomdemping inngår i vurderingen av tiltak som kan redusere fleksibiliteten.

Strengere vilkår og mindre fleksibilitet i vannkraftkonsesjonene vil alltid kunne virke negativt inn på forsyningssikkerheten og evnen til flomhåndtering. Konsekvensene av ulike miljøtiltak for reguleringsevne og fleksibilitet i kraftsystemet er derfor et viktig moment i våre fordels- og ulempevurderinger.

Det er i hovedsak i underskuddssituasjoner (behov for å regulere opp produksjon) at restriksjoner kan gi systemansvarlig større vanskeligheter. Driftssikkerhetsproblemer kan imidlertid forekomme også ved overskudd.

Mange av de situasjonene Statnett som systemansvarlig må håndtere begrenser seg ikke bare til spesielle situasjoner med feil, utfall, revisjoner og lignende. Anstrengte driftssituasjoner hvor det er behov for å regulere kraftproduksjonen i enkelte kraftverk kan oppstå også ved intakt nett.

De fire kraftverkene i Kvæningen-utbyggingen utgjør tilsammen den sjetteste enheten av kraftverk i Troms og Finnmark målt i energiproduksjon. Reguleringsevnen og magasinvolument er med på å tilføre viktig vinterproduksjon i landsdelen. I tillegg bidrar kraftverkene til spenningsregulering regionalt. Kraftverkene er derfor viktig for forsyningssikkerheten i landsdelen.

Oppsummering av NVEs vurdering

På basis av krav fra Nordreisa og Kvæningen kommuner åpnet NVE sak om revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringen av Njarbesjohka/Njemenjajokohka, Abojohka og overføringen fra Mollesjavri. Kravene angår bl.a. slipp av minstevannføring.

NVE anbefaler at det innføres nye, moderne standard konsesjonsvilkår for reguleringen av vassdragene. Vi anbefaler at det gis separate konsesjonsvilkår etter vassdragsreguleringsloven og vannfallrettighetsloven i tråd med moderne konsesjonspraksis.

NVE anbefaler ikke slipp av minstevannføring på noen av elvestrekningene.

Krav om terskler, biotopforbedrende tiltak og elveforbygninger angår arbeider som delvis allerede er igangsatt, eller inngår i aktive saker hos NVE. NVE mener derfor det ikke er nødvendig å gå videre inn på dette i vilkårsrevisjonen. De foreslåtte reviderte vilkårene gir forøvrig hjemler til å pålegge slike tiltak i framtiden hvis det skulle vise seg nødvendig.

Videre påpekes at de foreslåtte reviderte vilkårene pålegger konsesjonæren å merke eller sikre områder som får usikker is pga. kraftverksdriften, og å rydde opp i anleggsområder. NVE forutsetter at konsesjonæren følger opp dette.

NVE vil ikke anbefale pålegg om innbetaling til fond som krevet av Nordreisa kommune og styret i Reisa nasjonalpark.

NVEs anbefaling

På basis av krav fra Nordreisa og Kvænangen kommuner åpnet NVE sak om revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringen av Njarbesjohka/Njemenjaikojohka og Abojohka og overføringen fra Mollesjavri, tillatt ved kgl. res. av 15.05.1964, 06.01.1967 og 11.02.1972. Kravene angår bl.a. slipp av minstevannføring og biotopforbedrende tiltak. NVE anbefaler at det innføres nye, moderne standard konsesjonsvilkår for reguleringen og erverv av fallrettigheter. NVE anbefaler ikke slipp av minstevannføring til noen av elvestrekningene. NVE vil i anledning revisjonssaken ikke anbefale pålegg om bygging av terskler, eller gjennomføring av biotopforbedrende tiltak eller elveforbygninger, og det vises til at slike arbeider er i gang eller inngår i aktive saker hos NVE. De foreslåtte reviderte vilkårene gir imidlertid hjemmel til å pålegge slike tiltak i framtiden hvis det skulle vise seg nødvendig. NVE vil heller ikke anbefale pålegg om betaling til fond som foreslått av Nordreisa kommune. Videre mener NVE at reguleringen faller utenfor ordningen med sektoravgift til kulturminnevern i vassdrag.

NVEs merknader til nye konsesjonsvilkår

Navn på magasiner, elver og kraftverk

I konsesjonene gitt ved kgl. res. 15.05.1964, 06.01.1967 og 11.02.1972 som i denne saken er under revisjon, samt i senere konsesjoner gitt ved kgl. res. 08.08.1975, 09.06.1989 og 08.10.1999, er det noe variasjon i skrivemåten til enkelte navn. NVE har i denne innstillingen og i forslaget til reviderte vilkår valgt å følge skrivemåten som framkommer på offisielle kart fra Statens Kartverk, men uten apostrofer o.l. over bokstaver, se tabell 5 nedenfor.

I tråd med dette er skrivemåten for navn på enkelte kraftverk også endret. Kvænangen Kraftverk AS har i e-post til NVE av 07.02.2018 samtykket i disse endringene. Hvis dette inntas i de nye konsesjonsvilkårene med manøvreringsreglement må dette oppdateres i NVEs registre og i andre offentlige registre.

Tabell 5: Navn på magasiner, elver og kraftverk

Fra kgl. res. 08.10.1999	Navn fra NVEs registre over magasiner eller kraftverk	Navn fra Statens kartverk (www.norgeskart.no)	NVEs forslag
Soikkajavri	Soikkajavrre	Šuoikkátjávri	Suoikkatjavri
Sarvesjavri		Sarvvesjávri	Sarvvesjavri

Stuora Mållesjavri		Stuora Mollešjavri	Stuora Mollesjavri
Abbuojavri	Abbuojavrre	Abojávri	Abojavri
	Lassajavrre kraftverk		Lassajavri kraftverk
Lassajavri	Lassajavrre	Lassajávri	Lassajavri
	Čárrujavrit kraftverk		Corrojavrrit kraftverk
	Småvatna kraftverk		Småvatna kraftverk
Čárrujavrit	Småvatna	Čorrojavrrit	Corrojavrrit
Njemenjaikujákka		Njemenjáikojohka	Njemenjaikojohka
Abbuojákka		Ábojohka	Abojohka

Generelt om konsesjonsvilkår

Gjeldende konsesjonsvilkår ble gitt ved kgl. res. av 15.05.1964, 11.02.1972, 08.08.1975 og 09.06.1989. Konsesjonen fra 06.01.1967 angår økt regulering av Abojavri, Lassajavri og Småvatna, og inneholder ikke vilkår ut over økte reguleringshøyder.

Vi anbefaler at det gis to vilkårssett, et sett etter vassdragsreguleringsloven (se vedlegg 2) og et sett etter vannfallrettighetsloven (se vedlegg 3). Dette er i tråd med moderne praksis. Det er også mer i tråd med den lovfestede ordningen at det gis eget vilkår om beregninger av konsesjonsavgifter og –kraft etter vregl., og ikke bare vilkår med beregning etter ervervsloven slik det er i gjeldende vilkår. Det er med dette ikke ment å innføre noen materielle endringer vedrørende konsesjonsavgifter eller –kraft. Det nevnes også at i beregningen av avgifter og kraft for Kvænangen-utbyggingen er det i alle år har lagt til grunn både reguleringsavgift og ervervsavgift, selv om det i vilkårene kun nevnes beregning etter reglene i industrikonsesjonsloven (nå vannfallrettighetsloven).

Anbefalte vilkår etter vregl. og vannfallrettighetsloven er basert på moderne standardvilkår, men med nødvendige tilpasninger. Dette betyr at ordlyden i mange av vilkårene endres og suppleres, men også innføring av enkelte nye vilkår, og fjerning av vilkår som anses overflødige eller ikke lenger relevante.

Vilkårsposter fra de gamle vilkårene som foreslås fjernet i sin helhet er bl.a. postene 1, 3, 4, 6, 7, 8 og 10 fra kgl. res. 15.05.1964, og postene 1 og 3 til 7 i kgl. res. 11.02.1972. Disse postene angår bruk av norske varer ved bygging og drift, at forsikring skal tegnes i norsk selskap, legehjelp for arbeiderne og sikring av etterlatte etter dødsulykker, forsamlingsrom og husrom for arbeiderne, erstatning til vedkommende forsorgskommune, og overenskomster til kunstig forhøyelse. Postene anses ikke lenger relevante, og er ikke del av moderne standardvilkår.

Vi foreslår også å fjerne postene 5 og 11 i kgl. res. 15.05.1964. Post 5 angår konsesjonærens ansvar for kontraktørens forpliktelser overfor arbeiderne, noe som nå reguleres av arbeidsmiljøloven m.v. Post 11 angår overenskomst om kunstig forhøyelse av prisene på energi, noe som nå reguleres av energiloven med forskrifter.

Videre foreslås å fjerne postene 23, 24, 26 og 27 i kgl. res. 15.05.1964, og post 18 i kgl. res. 11.02.1972. Post 23 og post 18 angår tiltak for å avhjelpe skader og ulemper som reguleringen har medført for bygdefolkets og samenes interesser. I bestemmelsene henvises det til vassdragsskjønn. NVE mener bestemmelsen er unødvendig, og det vises til vregl. § 30 om ekspropriasjon. Post 24 angår økonomisk sikkerhetsstillelse for overholdelse av konsesjonsvilkårene. Bestemmelsen anses unødvendig ved siden av de foreslåtte vilkårenes post 3 om kontroll med betaling av avgift m.v., og post 20 om kontroll og sanksjoner. Post 26 angår bortfall av heftelser hvis eiendommer eller gjenstander ifølge konsesjonen overgår til staten, og det vises til post 29 om tinglysing. Bestemmelsen anses unødvendig ved siden av de nye vilkårenes post 21 om tinglysing, og vregl. § 8 om statens overtakelse hvis konsesjonæren frasier seg konsesjonen etter innføring av reviderte vilkår. Post 27 angår oppnevning av skjønsmenn, og anses overflødig da dette er regulert i lov om oreigning av fast eiendom, som er henvist til i vregl. § 30 om ekspropriasjon.

Tabell 6 nedenfor viser en oversikt over de gamle vilkårspostene og sammenhengen med postene i de foreslåtte vilkårssettene. Dette kommenteres etter tabellen.

Tabell 6. Oversikt over postene i tidligere (gjeldende) vilkårssett (dato for kgl. res.), og sammenhengen (kolonnevis) med postene i forslag til reviderte vilkår etter vregl. og vfallrettl.

15.05.1964	1	2	3, 4, 5, 6, 7, 8	9	10, 11	12	13	14, 22	15	16	17	18
11.02.1972	1	2	3, 4, 5, 6, 7	8	-	9	10	11, 17	12	13	14	-
Reviderte vilkår (vregl.)	Ikke relevant	5, 20	Ikke relevante	11	Ikke relevante	3	2	7	1	4	8	13
Reviderte vilkår (vfallrettl.)	-	5	-	-	-	3	2	-	1	4	-	-

15.05.1964	19	20	21	22	23, 24, 26, 27	25	28	29	-
11.02.1972	-	15	16	17	18	19	20	21	-
Reviderte vilkår (vregl.)	18	14, man. regl.	15 (16) man. regl.	6, 9	Ikke relevante	20	20	21	10, 12, 16, 17, 19
Reviderte vilkår (vfallrettl.)	-	-	-	-	-	-	6	7	-

Nedenfor gjengis postene i forslag til reviderte vilkår etter vassdragsreguleringsloven. Hvis det i parentes står at det gjelder begge vilkårssettene så gjelder kommentarene også forslag til reviderte vilkår etter vannfallrettighetsloven.

Post 1 Konesjonstid og revisjon (begge vilkårssettene)

(tidligere post 15 i kgl. res. 15.05.1964 og post 12 i kgl. res. 11.02.1972)

NVE anbefaler å videreføre bestemmelsene i kgl. res. 08.08.1975 og 09.06.1989 om at disse ervervskonesjonene for bruksrett til fallrettigheter kun gjelder så lenge vedkommende leiekontrakt gjelder.

NVE anbefaler å endre revisjonstiden fra 50 til 30 år i tråd med moderne standardvilkår, vregl. § 8 og vannfallrettighetsloven § 9.

Post 2 Konesjonsavgifter (begge vilkårssettene)

(tidligere post 13 i kgl. res. 15.05.1964 og post 10 i kgl. res. 11.02.1972)

Økonomiske vilkår omfattes normalt ikke av en vilkårsrevisjon. Konesjonsavgiftene videreføres derfor med kr 0,10 pr nat.hk. til staten og kr 1,50 pr. nat.hk. til kommuner i tråd med kgl. res. 15.05.1964 og 11.02.1972, med kr 0,10 pr nat.hk. til staten og kr 6,- pr. nat.hk. til kommuner i tråd med kgl. res. 08.08.1975, og med kr 6,- pr nat.hk. til staten og kr 18,- pr. nat.hk. til kommuner i tråd med kgl. res. 09.06.1989.

For tiden er satsen til staten på kr 1,66 (pr. 01.01.2018) for kgl. res. 15.05.1964 og 11.02.1972. Til kommunene er satsene kr 14,87 for kgl. res. 15.05.1964 og kr 9,88 for kgl. res. 11.02.1972 (begge pr. 01.01.2014). Oppjustering av årlige konesjonsavgifter skjer, hittil hvert femte år, etter de til enhver tid gjeldende regler.

Ifølge kgl. res. 15.05.1964 og 11.02.1972 kan fastsettelsen av konesjonsavgiftene endres etter 20 år. NVE anbefaler at det innføres bestemmelse om justering av konesjonsavgifter hvert 5. år i tråd med gjeldende regler.

NVE anbefaler å innføre bestemmelse om at avgiftene avsettes til kommunale fond, i tråd med moderne standardvilkår.

Post 3 Konesjonskraft (begge vilkårssettene)

(tidligere post 12 i kgl. res. 15.05.1964 og post 9 i kgl. res. 11.02.1972)

Teksten foreslås oppdatert i tråd med moderne standardvilkår.

NVE anbefaler å fjerne bestemmelsen om dagsmulkt på kr. 1,- for hver kW som uriktig ikke blir levert, se begge de gjeldene vilkårenes avsnitt 9. NVE ser ikke behovet for en slik bestemmelse, og viser til reaksjonshjemlene i den nye post 20 i vilkårene etter reguleringsloven og post 7 i vilkårene etter vannfallrettighetsloven. Dette er i tråd med moderne standardvilkår.

NVE anbefaler også å fjerne bestemmelsen om samarbeid med andre kraftverk av hensyn til den alminnelige kraftforsyning, se begge gjeldende posters to siste avsnitt. Dette hensynet ivaretas i dag av Statnett og NVE. Fjerning av bestemmelsen er også i tråd med moderne standardvilkår.

Ifølge de gjeldende vilkårene kan pålegget om konesjonskraft tas opp til ny vurdering etter 30 år. NVE anbefaler at man innfører bestemmelse om 20 år i tråd med moderne standardvilkår. Det samme følger av vregl. § 22 og vannfallrettighetsloven § 19.

Post 4 Kontroll med betaling av avgift m.v. (begge vilkårssettene)

(tidligere post 16 i kgl. res. 15.05.1964 og post 13 i kgl. res. 11.02.1972)

NVE anbefaler innført bestemmelse om at OED kan fastsette nærmere bestemmelse om betaling av konsesjonsavgifter, kontroll med vannforbruket og avgivelse av konsesjonskraft, i tråd med moderne standardvilkår.

Post 5 Byggefrister m.v. (begge vilkårssettene)

(tidligere post 2 i kgl. res. 15.05.1964 og 11.02.1972)

Det foreslås at fristen for oppstart av byggearbeid utvides fra 2 til 5 år, og at fristen for fullføring etter søknad kan utvides med 5 år. Endringene er i tråd med moderne standardvilkår.

Post 6 Konesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.

(tidligere post 22 første og annet ledd i kgl. res. 15.05.1964 og post 17 første og annet ledd i kgl. res. 11.02.1972)

Posten er i hovedinnhold beholdt, men har fått mer moderne språk. Begrensningen i konsesjonærens plikt knyttet til vanskeligheter og utgifter foreslås fjernet fra bestemmelsen. Bestemmelsen om forhåndsvarsling av «Naturvernrådet» hvis ødeleggelse av naturforekomster osv. ikke kan unngås, foreslås erstattet av «vedkommende myndighet». Endringene er i tråd med moderne standardvilkår.

Post 7 Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

(tidligere post 14 og post 22 femte ledd i kgl. res. 15.05.1964, post 11 og post 17 femte ledd i kgl. res. 11.02.1972)

Myndighet for godkjenning av planer og tilsyn, se post 14 i kgl. res. 15.05.1964 og post 11 i kgl. res. 11.02.1972, foreslås lagt til NVE istedenfor til «vedkommende departement». Det foreslås også at bestemmelsene om opprydning av anleggsområdene, som står i post 22 femte ledd i kgl. res. 15.05.1964 og post 17 femte ledd i kgl. res. 11.02.19, flyttes til herværende post 6. Dette er i tråd med moderne standardvilkår.

Det foreslås videre inntatt bestemmelser om kommunens uttalerett angående anleggsveier, massetak og overskuddsmasser, om plikt for konsesjonær til å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder, om at hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til nytte for allmennheten, og at NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring etter denne posten. Dette er også i tråd med moderne standardvilkår.

Post 8 Naturforvaltning

(tidligere post 17 i kgl. res. 15.05.1964 og post 14 i kgl. res. 11.02.1972)

Det foreslås innført vilkår om naturforvaltning i tråd med moderne standardvilkår. Dette gir Miljødirektoratet hjemmel til å pålegge konsesjonæren å gjennomføre tiltak av hensyn til fisk, plante- og dyreliv, eller friluftsliv. Direktoratet kan også pålegge konsesjonæren å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser, dekke utgifter til ekstra oppsyn i anleggstiden, og dekke utgifter til kontroll og tilsyn etter denne posten.

Den nye postens pkt. III gir hjemmel for Miljødirektoratet til å pålegge fiskebiologiske undersøkelser i de delene av vassdraget som påvirkes av reguleringen.

Post 9 Automatisk fredete kulturminner

(tidligere post 22 tredje og fjerde ledd i kgl. res. 15.05.1964, og post 17 tredje og fjerde ledd i kgl. res. 11.02.1972)

Bestemmelsene om undersøkelse av «fornminner» anbefales oppdatert etter moderne vilkår om automatisk fredete kulturminner. NVE vil ikke anbefale at det pålegges betaling av sektoravgift til kulturminner, som krevd av Sametinget (NVE 201501323-28), og det vises til «Retningslinjer for bruk av sektoravgift til kulturminnevern i vassdrag» fastsatt av Miljøvern-departementet 08.06.2010. Alle konsesjonene er gitt etter 1960, og har vilkår om undersøkelse av kulturminner («fornminner»), og retningslinjen for sektoravgift oppgir ikke noe skjønsmessig vurdering av konsesjoner gitt etter 1960.

Postene 10 Forurensning m.v., 12 Terskler m.v., 16 Registrering av minstevannføring, krav om skilting og merking, 17 Etterundersøkelser, 19 Luftovermetning

I tråd med moderne standardvilkår foreslås inntatt bestemmelser om forurensning m.v. (post 10), om terskler m.v. (post 12), om registrering av minstevannføring og krav om skilting og merking (post 16), om etterundersøkelser (post 17), og om luftovermetning (post 19).

Post 11 Ferdsl m.v.

(tidligere post 9 i kgl. res. 15.05.1964, og post 8 i kgl. res. 11.02.1972)

Bestemmelsene er i hovedinnhold beholdt. Bestemmelsen om at eventuell erstatning skal innbetales til Vegdirektoratet, se post 9 i kgl. res. 15.05.1964, anses uaktuell og forslås fjernet. NVE foreslår også å fjerne henvisningen til vassdragsskjønn vedrørende eventuell omlegging av stier og flyttveier. Endringene er i tråd med moderne standardvilkår.

Post 13 Rydding av reguleringssonen

(tidligere post 18 i kgl. res. 15.05.1964)

Vi foreslår at bestemmelsen om rydding i reguleringssonen endres, og at NVE gis myndighet til å gi pålegg, slik at bestemmelsen er i tråd med moderne standardvilkår.

Post 14 Manøvreringsreglement m.v.

(tidligere post 20 i kgl. res. 15.05.1964 og post 15 i kgl. res. 11.02.1972)

Tidligere bestemmelse om at manøvreringen skal forestås av en norsk statsborger foreslås fjernet da den ikke lenger anses relevant. Videre foreslås inntatt bestemmelse om at Kongen kan endre manøvreringsreglementet uten rett til erstatning for konsesjonæren, hvis slipping av vann etter reglementet viser seg å ha skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser. Endringene er i tråd med moderne standardvilkår.

Bestemmelsen om tvangsmulkt på inntil kr 500 for hver hendelse med vannslipping i strid med reglementet, foreslås også fjernet, og det vises til de nye vilkårenes post 20 med kontroll- og reaksjonsbestemmelser.

Post 15 Hydrologiske observasjoner, kart m.v.

(tidligere post 21 i kgl. res. 15.05.1964 og post 16 i kgl. res. 11.02.1972)

Posten samsvarer i hovedsak med tidligere poster. Men det foreslås at «NVE» erstatter «departementet» i tråd med moderne standardvilkår.

Bestemmelsene om merking av reguleringsgrenser i post 21 første ledd siste setning i kgl. res. 15.05.1964 foreslås fjernet da dette står i manøvreringsreglementet. Bestemmelsene om at kopier av kart skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling i post 21 annet ledd i kgl. res. 15.05.1964 og post 16 annet ledd i kgl. res. 11.02.1972 foreslås fjernet som overflødig, og det vises bl.a. til post 7 om godkjenning av planer, post 8 om naturforvaltning (herunder undersøkelser som kan pålegges), post 17 om etterundersøkelser og post 20 om kontroll. Endringene er i tråd med moderne standardvilkår.

Post 18 Militære foranstaltninger

(tidligere post 19 i kgl. res. 15.05.1964)

Posten samsvarer i hovedsak med tidligere post 19 i kgl. res. 15.05.1964. Men det foreslås at «konesjonæren» settes inn istedenfor «anleggets eier», og at «reguleringsanleggene» settes inn istedenfor «damanlegget», i tråd med moderne standardvilkår.

Post 20 Kontroll med overholdelsen av vilkårene (se også post 6 i foreslåtte vilkår etter vannfallrettighetsloven)

(tidligere post 2 fjerde ledd, 25 og 28 i kgl. res. 15.05.1964 og post 2 fjerde ledd, 19 og 20 i kgl. res. 11.02.1972)

Vi anbefaler å videreføre bestemmelsen i post 25 (kgl. res. 15.05.1964) og post 19 (kgl. res. 11.02.1972) om at konsesjonæren underkaster seg de til enhver tid gjeldende bestemmelser om kontroll. Men det foreslås at «vedkommende departement» erstattes av «NVE», i tråd med moderne standardvilkår.

Det foreslås inntatt en generell bestemmelse om tvangsmulkt, overtredelsesgebyr, inndragelse av konsesjonen, bøter eller fengselsstraff i tråd med moderne standardvilkår. Dette vil også erstatte post 2 fjerde ledd i begge konsesjonene om tvangsmulkt, og post 28 (kgl. res. 15.05.1964) og post 20 (kgl. res. 11.02.1972) om tap av konsesjonen.

I post 6 i de foreslåtte vilkårene etter vannfallrettighetsloven er det også bestemmelser om kontroll i tråd med moderne standardvilkår etter den loven.

Post 21 Tinglysing (se også post 7 i foreslåtte vilkår etter vannfallrettighetsloven)

(tidligere post 29 i kgl. res. 15.05.1964 og post 21 i kgl. res. 11.02.1972)

Posten foreslås i hovedsak videreført, men med mer moderne språkdrakt. Bl.a. foreslås at «tinglag» erstattes av «rettskretser» og at «vedkommende departement» erstattes av «Olje- og energidepartementet», i tråd med moderne standardvilkår.

NVEs merknader til nytt manøvreringsreglement

Manøvreringsreglement gitt ved kgl. res. av 08.10.1999 gir oversikt over alle reguleringer og overføringer som er gitt konsesjon i Kvæningen-utbyggingen. NVE forslår å gi nytt reglement basert på dette, men med nødvendige oppdateringer som følger av endringene i vregl. som trådte i kraft 01.01.2018. NVE anbefaler også bruk av oppdatert navnsetting, se kapittelet «Navn på magasiner, elver og kraftverk» tidligere i denne innstillingen, og oppdaterte tall for størrelsen for overførte nedbørsfelt. Dette er avklart med KKAS.

Post 1

Posten videreføres i hovedsak som tidligere. KKAS er anmodet av NVE til å måle inn reguleringsgrensene etter NN 2000, men NVE har enda ikke mottatt slike høyder.

Arealet på overførte nedbørsfelt er oppdatert etter opplysninger fra KKAS. De har tatt utgangspunkt i NVE-Atlas og justert dem etter eget skjønn.

Post 2

Posten suppleres med bestemmelse om at alle vannføringsendringer ved slipp fra Suoikkatjavri til Njarbesjohka skal skje gradvis.

Innsamlet vannføringsdata osv. skal gjøres tilgjengelig for NVE på forespørsel istedenfor å sendes inn hver måned, og henvisningen til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet erstattes med «det offentlige», i tråd med moderne standardvilkår.

Post 3

Posten videreføres i hovedtrekk som tidligere.

Post 4 (tidligere postene 4, 5 og 6)

Det foreslås å samle bestemmelsene i ny post 4. Videre foreslås å supplere med bestemmelse om at mulig tvist om reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet. Dette er i tråd med moderne standardvilkår.

Videre saksbehandling

Saken oversendes med dette til Olje- og energidepartementet for videre behandling. Revisjonsdokumentet følger vedlagt. Sakens dokumenter er gjort tilgjengelige i Sedok.

Med hilsen

Per Sanderud
vassdrags- og energidirektør

Rune Flatby
direktør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

1. Kart
2. Forslag til reviderte vilkår etter vassdragsreguleringsloven
3. Forslag til reviderte vilkår etter vannfallrettighetsloven
4. Forslag til revidert manøvreringsreglement